Крепить и умножать завоевания Независимости!
Н. НАЗАРБАЕВ.

Огни Алатау

Алматы облыстық қоғамдық-саяси газет/Алматинская областная общественно-политическая газета/Almaty regional socially-the political newspaper

№57 (16850) Вторник, 20 мая 2014 года / Издается с 8 марта 1918 года / www. ognialatau.kz

К сведению депутатов областного маслихата

В соответствии со ст. 10 Закона Республики Казахстан «О местном государственном управлении и самоуправлении в Республике Казахстан» созывается очередная сессия областного маслихата V созыва в г. Талдыкоргане, ул. Тауелсыздык, 38, в здании областного акимата 29 мая 2014 года в 15.00 часов.

На повестке дня сессии:

1. Об исполнении бюджета Алматинской области на 2013 год.
2. О результатах контроля за исполнением бюджета Алматинской области на 2013 год.
3. Отчет председателя депутатской фракции партии «Нұр Отан».
4. Прочие вопросы.

ЗНАМЕНАТЕЛЬНЫЕ ДАТЫ

«Кулагер» казахстанской поэзии

Фото Дмитрия ЕРОФЕЕВА.

В Жетысуском государственном университете прошла научно-практическая конференция, посвященная 120-летию со дня рождения Ильяса Жансугурова. В ней приняли участие ученые ведущих вузов республики и ближнего зарубежья. Начались мероприятия, посвященные юбилею великого сына Жетысуского края, с церемонии возложения цветов к памятнику И. Жансугурову. У монумента были прочитаны стихи памяти поэта в исполнении акынов, членов литературного объединения «Ілияс ізбасарлары» Султангазы Асыла и Дуйсена Сандыбайулы. На церемонии присутствовали преподаватели и студенты университета, представители государственной власти, партии «Нұр Отан» и все, кому дорого наследие поэта.

Мурат ТУГАНБАЕВ

К слову, при университете, носящем его имя, действует научно-практический центр «Ильясоведение», возглавляет который доктор филологических наук, профессор, член Союза писателей Казахстана Муратбек Имангазинов. Независимо от выбранной специальности все студенты вуза проходят элективный курс, посвященный жизни и творчеству автора «Кулагера». На торжественном заседании, предварявшем работу конференции, с приветственным словом выступила первый проректор ЖГУ Лаззат Беркимбаева. Лаззат Калыбековна отметила, что Жансугуров оставил после себя бесценное культурное наследие, работал во всех литературных жанрах, занимался общественно-политической деятельностью. Сегодня на всех уровнях, начиная с района и заканчивая республикой, проводятся Ильясовские чтения.

Далее выступил ученый-культуролог, дипломат, видный общественный деятель, Мурат Ауэзов. Мурат Мухтарович остановился на таких важных моментах истории XX века, как голод в казахской степи, поставивший казахский народ на грань вымирания, и политические репрессии. Особое место в выступлении лауреата премии «Тарлан» заняли личные воспоминания от общения с членами семьи И.Жансугурова, потомками других неугодных системе представителей национальной интеллигенции. На пленарном заседании также выступили заместитель председателя областного филиала партии «Нұр Отан» Садык Абдыкадыров, общественный и культурный деятель, обладатель орденов «Құрмет белгісі», Красного Знамени, член международной ветеранской организации СНГ, почетный гражданин области Егеубек Далбагаев, профессор КазНУ имени аль-Фараби Канипаш Мадибаева и другие. Среди докладчиков был и наш коллега из областной газеты «Жетысу» Кажет Андас. Далее работа продолжилась по отдельным секциям.

По окончании заседания нам удалось пообщаться с почетным гостем конференции Муратом Ауэзовым. В беседе с нами Мурат Мухтарович остановился на поэме «Кулагер», ставшей, по его мнению, квинтэссенцией противостояния добра и зла. «Для меня сегодня радостный и необычный день. Сегодня мы вспоминаем великого поэта, его трагический жизненный путь. А еще отдаем дань справедливости. Ильяс был репрессирован и расстрелян в 43 года. Его поэзия вечна, он всегда проповедовал вечные ценности. Сегодня прозвучали замечательные выступления, и можно было в буквальном смысле прочувствовать серьезный, духовно мобилизующий уровень данной конференции».

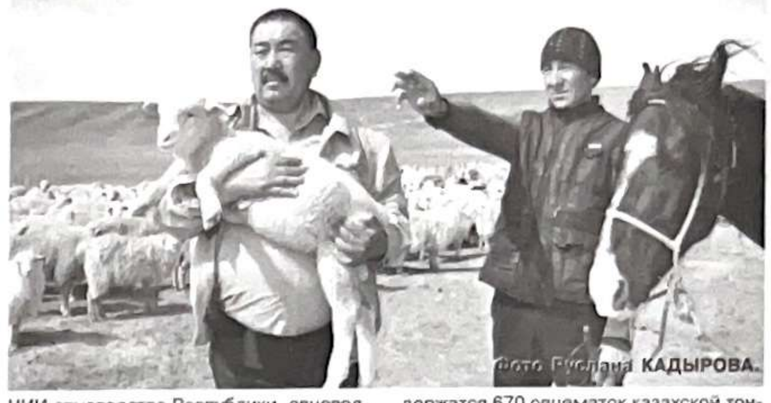
Также в этот день прошел молодежный фестиваль «Мир Ильяса», поэтические состязания, интеллектуальные и спортивные игры.

«КАЗАХСТАНСКИЙ ПУТЬ-2050»

Крестьянский ренессанс

Нынешние фермеры, подчеркивается в Послании Президента страны «Казахстанский путь-2050: Единая цель, единые интересы, единое будущее», должны заботиться о росте производства, а не довольствоваться краткими достижениями.

Петр ЕРЕМЕЕВ, Еркинский сельский округ.

Фото Руслана КАДЫРОВА.

В Еркинском сельском округе производством продуктов земледелия и животноводства занимаются двенадцать крестьянских хозяйств. В эти апрельские дни они проводят активную работу на весеннем поле, на фермах по созданию основы будущего урожая, росту поголовья скота и повышению его продуктивности.

Инновационный настрой особенно четко просматривается в СПК «Жетысу асылтукум», руководимом Сундетбаем Есщановым. Производственная база кооператива в урочище Сарыбулак – это две капитально построенные кошары, летник, второй строящийся летник, жилой дом на три семьи, обеспеченность электроэнергией, 680 баранов-производителей и 810 га естественных пастбищ.

- Наш кооператив, - рассказывает Сундетбай, - племенного направления. В воспроизводстве поголовья овец используем баранов-производителей ставропольской, казахской тонкорунной, архаромериносной, мясной мериносной пород. Работаем в тесном контакте с НИИ овцеводства Республики, овцеводческими хозяйствами области.

Каждую осень мы на возвратной основе даем хозяйствам баранов-производителей на содержание их в маточных отарах в целях получения весной породистого молодняка. В прошлом году такую работу мы провели в 203 хозяйствах, где насчитывалось 219 тысяч овцематок. В этом году планируем обслужить своими баранами-производителями 250 тысяч овцематок в сельхозформированиях области. На эти цели государство направляет необходимые субсидии.

Сундетбай Есщанов – животновод, работающий на перспективу. Организованное им же в 2010 году крестьянское хозяйство «Айгерим» сегодня – экономически крепкое производство многоотраслевого направления. Здесь содержатся 670 овцематок казахской тонкорунной породы, 112 лошадей, 20 голов КРС. Приплод породистых ягнят доращивается и реализуется другим хозяйствам. Производятся и реализуются кумыс, мясо.

Все поголовье скота поставлено на крепкую кормовую базу. Сухое сено дают 120 га сенокосов, зернофураж выращивается на 35 га пашни. Технопарк кооператива и ЮХ насчитывает 5 тракторов и два грузовика, причем, три новых трактора куплены в прошлом году.

Обеспечено производство и рабочими руками. Сундетбай Есщанов предоставил хороший кров и заработок пяти семьям. Работающие, кроме отчислений в пенсионный фонд, получают ежемесячно по 60 тысяч кровно заработанных тенге.

ЖЕТІСУ БӨРІСІ

Саят - лучший борец Жетысу

В минувшее воскресенье во Дворце спорта «Жастар» в четвертый раз состоялся ежегодный турнир «Жетісу бөрісі» на приз Главы государства Нурсултана Назарбаева.

Бейбит МАМЛЕЕВ

В этом финальном состязании приняли участие борцы, одолевшие соперников в сельских, городских, районных турнирах. В этом году турнир был особенно интересным и увлекательным. Многочисленные зрители в течение четырех часов наслаждались мастерством спортсменов.

В церемонии открытия турнира приняли участие заместитель акима области Серикжан Бескемпиров, руководитель областного управления физической культуры и спорта Мухит Турсынбай, представители федерации казак курес.

Фото Дмитрия ЕРОФЕЕВА.

После поздравительной речи Серикжана Бескемпирова с пожеланиями успехов участникам соревнований состоялась жеребьевка. Были определены соперники двух групп спортсменов, состоящих из 35 борцов и чемпиона прошлого года Жанибека Дуйсембаева. К сожалению, по неизвестной причине в этом знаменательном турнире не приняли участие спортсмены Ескельдинского района.

1/16 финала турнира состоялась по олимпийской системе. Несколько наших борцов не оправдали надежды зрителей. Например, чемпиона прошлого года одолел караталец Тохтар Каркатеров. Талдыкорганец М. Аскаров, алаколец Саят Шамшиев, талгарец Б. Ракышев и кербулаковец Мухит Койшыман успешно прошли в 1/8 финала. Во второй группе вышли борец из Каратальского района Тохтар Каркатеров, сарканец Александр Косачев, коксуец Айдос Канлыбаев и жамбылец К. Рамазанов. Эти восемь спортсменов, выделяющиеся физическими данными и высоким мастерством, проявили острый накал борьбы, стремление к победе. Если в первой группе С. Шамшиев одолел М. Аскарова, то М. Койшыман победил Б. Ракышева. Во второй группе Т. Каркатеров уступил в схватке А. Косачеву. К. Рамазанов проиграл коксусцу А. Канлыбаеву, который вступил поединок с А. Косачевым. К сожалению, Александр из-за полученной травмы не смог продолжить борьбу. Фортуна улыбнулась Саяту. Одолев Мухита из Кербулакского района, он боролся с Айдосом.

В связи с полученной Александром травмой третье место занял М. Койшыман. Схватка между Айдосом и Саятом очередной раз показала их отличную технику в казак курес, тщательную подготовку к такому уровню соревнований. Но Айдос не смог избежать прошлогодней участи, удача отвернулась от него и в этом году. Он, в последнюю минуту поддавшись на уловку Саята, уступил в схватке.

Таким образом в текущем году титула «Жетісу бөрісі» удостоился алаколец Саят Шамшиев. Ему и коксусцу Айдосу Канлыбаеву в июне предстоит отстаивать честь Алматинской области в республиканском турнире «Қазақстан барысы».

Заместитель акима области Серикжан Бескемпиров вручил победителю турнира диплом первой степени и ключи от автомобиля. Серебряный призер соревнований Айдос Канлыбаев был награжден дипломом второй степени и сертификатом на 300 тысяч тенге. Мухит Койшыман удостоился сертификата на 200 тысяч тенге.

ДЕЛА КРЕСТЬЯНСКИЕ

Сев на рисовых чеках

В первых числах мая в ПСХК «Опытное», специализирующемся на производстве элитных семян риса, началась работа на чеках.

Наталья ТОЛМАЧЕВА, Каратальский район.

Как отметил руководитель этого кооператива Петр Ли, в текущем году из общей посевной площади в 2116 га под выращивание риса у них отведено почти 1000 га. Настроение у рисоводов отличное, к весенним посевным работам подготовились основательно. Благодаря государственной поддержке, по сниженным ценам приобретены все необходимые удобрения. В достаточной мере запаслись удешевленным ГСМ. Да и воду для чеков нынешней весной дали почти на неделю раньше, чем обычно. За несколько дней механизаторы вспахали 220 га земли и засеяли их семенами риса. Следом ведется затопление чеков. В настоящее время затоплено порядка 10 га. При этом бригады рабочих намерены и далее держаться заданных темпов, чтобы уложиться с севом в назначенный срок, то есть до конца мая.

Вместе с тем, параллельно в «Опытном» полным ходом идет реализация семян риса. Из заготовленных в прошлом году 850 тонн элитного и перворепродуктивного семенного материала, продаже подлежат 570 тонн зерна. Из них около 300 тонн уже продано.

Кооператив выращивает и другую сельхозпродукцию. В этом году посевная площадь озимой и яровой пшеницы составляет более 200 га, ячменя – 430 га, сои – 100 га. С учетом качественно проводимой посевной работы полеводы уверенно рассчитывают на хороший урожай.

КОММУНАЛЬНЫЕ БУДНИ

Важный проект

В настоящее время в северной части областного центра реализуется крупный инженерно – инфраструктурный проект по строительству разветвленной дренажной системы понижения грунтовых вод. Это многоуровневый, сложный объект. По плану его стоимость оценена более чем в 462 миллиона тенге. В текущем году подрядным организациям предстоит освоить 182 миллиона тенге. Средства выделены из областного бюджета.

Андрей ЯРОПОЛОВ

Для коммунальной сферы Талдыкоргана и жизнеобеспечения города новая дренажная система имеет очень важное значение. Ход реализации данного проекта контролирует областной акимат. Не секрет, что высокий уровень грунтовых вод может стать не только проблемой для домовладельца, но и настоящим бедствием. Это актуально для некоторых частных секторов, расположенных в административных границах областного центра.

Вся система дренажа на севере Талдыкоргана выполняется из современных, долговечных строительных материалов. Они не поддаются коррозии и устойчивы к различным агрессивным природным воздействиям. Объем работ, который предстоит проделать строительным организациям, большой. Ввод в эксплуатацию этого дренажного комплекса позволит кратно улучшить местный гидрологический сегмент. Стоит отметить, что в водохозяйственной системе города реализуются и другие новшества. В частности завершена разработка проектно-сметной документации на строительство арычной сети в селе Еркин. Там появятся новые арыки и будут реконструированы внутрихозяйственные головные оросительные каналы, на что предусмотрено выделить почти 39 миллионов тенге.

ПОДПИСКА-2014

Уважаемые читатели!

Продолжается подписка на газету «Огни Алатау» на второе полугодие 2014 года.

Как и прежде, газета будет выходить три раза в неделю - вторник, четверг, суббота. В субботу газета будет выходить в увеличенном объеме (12 полос в полноцветном варианте). Для отдельных категорий подписчиков предусмотрены льготы.

		6 месяцев	
	индексы	подписная стоимость (город)	подписная стоимость (село)
Для юридических лиц	18470	3345,96	3557,64
Для пенсионеров	38470	2145,96	2357,64
Для работников бюджетных организаций	48470	2245,98	2457,66
Общая индивидуальная подписка	68470	2346,0	2557,68

Кроме того, для жителей г. Талдыкоргана производится альтернативная подписка с получением газет в редакции по адресу: г. Талдыкорган, ул. Кабанбай батыра, 32, 3-й этаж.

Альтернативная подписка на 6 месяцев

Для юридических лиц - 2550 тенге
Общая индивидуальная - 1850 тенге
Для работников бюджетных организаций - 1700 тенге
Для пенсионеров - 1500 тенге

Не упустите свой шанс. Помните, «Огни Алатау» - это надежный источник достоверной информации.

Газет 2001 жылдың 7 тамызынан шыға бастады

Алатау

№20 (659)
16.05.2014

Қоғамдық-саяси газет / Общественно-политическая газета

alatau_offset@mail.ru

Асқақ жырдың ақиығы

Ақын, жазушы, драматург, аудармашы, публицист, қоғам қайраткері Ілияс Жансүгіровтың 120 жылдық мерейтойына орай, ақын есімі берілген облыстық мәдениет сарайында «Асқақ жырдың ақиығы» атты ғылыми конференция өтті. Облыстық мәдениет, мұрағаттар және құжаттама басқармасы мен Ілияс Жансүгіровтің әдеби музейі қызметкерлері аталмыш шараның өтуіне мұрындық болды.

Жоғары деңгейде өткізілген шараны облыс әкімінің орынбасары Серік Мұқанов құттықтау сөзімен ашты. Киелі Жетісу өңірінде дүниеге келген ақын-жазушылардың, қоғам қайраткерлерінің мерейтойын атап өту дәстүрге айналғандығын тілге тиек еткен Серік Мейірханұлы:

- Соңғы бес жыл ішінде ақиық ақын Мұқағали Мақатаевтің 80 жылдығы, мәдениет және қоғам қайраткері Дінмұхамед Қонаевтың 100 жылдығы, Әнуар Әлімжановтың 85 жылдығы, айтыс ақтаңгері Қалқа Жапсарбаевтың 125 жылдығы, КСРО халық әртісі, Мұқан Төлебаевтың 100 жылдығы лайықты аталып өтіліп, көптеген мәдени ғимаратқа жөндеу жұмыстары жүргізілді. Биыл да осы дәстүр жалғасын тауып, Үмбетәлі Кәрібаевтың 125 жылдығы, Құлагер ақын Ілияс Жансүгіров пен қоғам қайраткері Тұрар Рысқұловтың 120 жылдығы, белгілі қылқалам шебері Әбілхан Қастеевтің 110 жылдығы, Бердібек Соқпақбаевтың 90 жылдық мерейтойы тойланады. Бұл игі шаралардың жалғасы аудан, қалалардың мәдени күндері аясында кеңінен аталып өтеді, - деді.

Бұдан кейінгі кезек Ілияс-танушылардың баяндамаларына берілді. «Ілияс-прозайк» атты баяндаманы филология ғылымдарының докторы, профессор Мұратбек Иманғазинов, Ілияс Жансүгіровтың проза жанрында жазылған еңбектерінің мәні мен мазмұнына кеңінен тоқталды. Ол Ілиястың ақын ғана емес, көрген-білгенін, естігенін шебер жазып жеткізе білетін талантты прозайк жазушы екенін жеткізді. Баяндамашы сөзіне дәлел ретінде Ілияс Жансүгіровтың өмірі мен шығармаларын көп зерттеген академик М. Қаратаевтың «Сырт көзге Ілиястың тұйық адам көрінуі әншейін білместік. Ол барлық асылын, әдемісін ішке жинайтын, тереңге сақтайтын ардагер екеніне сол жолда анық көзім жетті. Шынында ақынның сырттай «тұйықтығы» оның ішкі бай рухани дүниесінің қақпағы ғана беріктік пен бекемдік екен. Бір сенген, бір шешілген адамның алдында Ілекең ғажап, сыршыл, әңгімешіл, сөз тапқыш, әзілдегіш адам екен» деп Ілиястың әңгімешілдігі туралы жазған естелігі жоғарыда өзі атаған қасиеттерін растай түсетінін жеткізді.

Сөзін Ілиястың прозалық еңбектерінің шығу тарихымен әрі сабақтаған баяндамашы:

- Ілиястың очеркпен көбірек қалам сілтеген дәуірі - отызыншы жылдар. Осы тұста сөз зергері газет-журнал тапсырмасымен өнеркәсіп орындарынан, колхоз, совхоздардан бірталай очерк берді. 1931-1934 жылдары оның қаламынан «Октябрьдің «Октябрі»», «Сталин колхозы», «Жарыс», «Төменнен толқын», «Бейсетай бригадасы», «Соқашылар», «Бір күн ішінде», «Қоян-құс» деген очерктер туды. Бұлардың бәрінің түп қазығы - колхоздастыру кезеңіндегі қауырт істер, жаңа совхоз өркендері, ауыл тұрмысына енген жаңалықтар, социалистік жарыс төңірегінде жазған. Мәселен, «Октябрьдің «Октябрі» очеркі - Ертіс өңіріндегі жаңадан қоныс тепкен бір совхоздың қарбалас күндерінен елес. Бұл - дүлей табиғатты бағындырған совет адамдарының қаһармандық қимылының жемісі, социализмнің құдіретті күші. Міне, осы көріністерді Ілияс публицистика тілімен сөйлетеді - деді ол.

Бұдан кейін сөз Ілиястың інісі Қызырбек Жансүгіровтың қызы Нұрпан Жансүгіроваға берілді. Нұрпан апа жиналған көпшілікке Ілияс әкесінің ел біле бермейтін қырларын анасының айтқан естеліктері бойынша баян етті. Нұрпан апа, Жансүгір атасының өз балалары ішінде Ілиясқа ерекше ықылас танытатынын, «Қоңыр қозым» деп өзі барған той-томалақтан қалдырмай ертіп жүретіндігін тілге тиек ете келе, Ілиястың жасынан оқу-білімге құштар болған, сондай-ақ, жақындарында ілімге бағыттағанын жеткізді.

Бұдан кейін сөз алған облыстық «Жетісу» газетінің тілшісі, «Ілияс-тану» ғылыми-практикалық орталығының кіші ғылыми қызметкері Қажет Андас Қазақ баспасөзінің негізін қалаушылардың бірі Ілиястың журналистік қырын кеңінен сөз етті. Тіпті, оның Қазақ журналистикасы саласында ең алғашқы журналистика мамандығы бойынша дипломдық жұмысты жазған Ілияс екендігін, яғни, 1925-1928 жылы Мәскеудегі журналистика институтында оқығанда «Кереге газетін қалай құру керек» деген тақырыпта дипломдық жұмысын жазғанын айтты. Ілиястың «Жас Алаш» газетінің шығуына сіңірген ерен еңбегі тілге тиек еткен баяндамашы, аталған газеттің 1921 жылы 22 наурызда жарық көрген тұңғыш санының бас мақаласын «Жас замандастарға» деген атпен Ілияс жазғанын жеткізді.

Жалғасы 2-бетте

Крепить и умножать завоевания Независимости!
Н. НАЗАРБАЕВ.

Огни Алатау

Алматы облыстық қоғамдық-саяси газет / Алматинская областная общественно-политическая газета / Almaty regional socially – the political newspaper

№54-55 (16848) Четверг, 15 мая 2014 года / Издается с 8 марта 1918 года / www.ognialatau.kz

ЮБИЛЕИ

Светоч казахской духовности

Во Дворце культуры имени Ильяса Жансугурова областного центра прошла научно-практическая конференция «Аскақ жырдың ақиығы», посвященная 120-летию со дня рождения нашего земляка, поэта, писателя, драматурга, публициста, переводчика, искусствоведа, видного общественного деятеля Ильяса Жансугурова.

Ольга КРЕМЕНЦОВА

Уже в фойе всех встречала книжная выставка «Ильяс Жансугуров – кулагер казахской литературы», организованная сотрудниками областной универсальной библиотеки имени Сакена Сейфуллина. И множество книг – произведений самого писателя, монографий о его творчестве, альбомов, сразу задали высокую ноту встрече с творчеством выдающегося сына земли казахской.

В зале Дворца культуры - представители общественности Талдыкоргана - учащаяся молодежь, люди среднего и старшего возрастов. Для них до сих пор не потеряло актуальности творчество этого человека, прожившего в условиях массовых репрессий такую короткую, яркую жизнь и сумевшего сделать так много. Конференция началась документальным фильмом о жизни и творчестве Ильяса Жансугурова.

Открыл заседание заместитель акима области Серик Муканов, который в своем вступительном слове подчеркнул, что время не властно над такими личностями, как Ильяс Жансугуров.

В своем докладе «Ильяс-прозаик» доктор филологических наук, профессор ЖГУ Муратбек Имангазинов провел большой аналитический обзор произведений Ильяса Жансугурова – писателя. Где богатейшее наследие его раскрывает лабораторию мысли автора, в котором блестяще используется весь арсенал писателя с его юмором, сатирой, сарказмом, иронией...

А затем все присутствующие, благодаря живописному рассказу дочки родного брата Ильяса Жансугурова Кызырбека – Нурипы, которая родилась уже после гибели дяди, но долгие годы была близка с его детьми и супругой Фатимой Габитовой, словно почувствовали атмосферу того грозового времени.

Ярким, запоминающимся было выступление нашего коллеги, корреспондента областной газеты «Жетысу», младшего научного сотрудника научно-практического центра «Ильястану», члена Союза журналистов и театральных деятелей Кажета Андаса. Он рассказал об Ильясе-публицисте, который сотрудничал с газетами, выпускавшимися в двадцатые-тридцатые годы. И их набралось более десятка изданий. Его материалы на самые животрепещущие темы были написаны такими выразительными средствами, что стали сегодня образцом публицистики.

Заслуженный артист РК, кавалер ордена «Парасат», актер областного драматического театра имени Бикен Римовой Омирсерик Калиулы посвятил свое выступление одной из ярких граней таланта Ильяса Жансугурова – дару драматурга. Его пьесы давно стали классикой, и не сходят со сцен театров страны.

«Ильяс и музыка» - назвал свой доклад член Союза композиторов РК Мэлс Керейбаев, в котором показал, насколько тесно в творчестве Ильяса Жансугурова связаны поэзия и музыка. Он был очень хорошим музыкантом и певцом. Сама его поэзия очень музыкальна. Первое произведение Ильяс написал в 1914-15 годах, когда учился в школе Мамании. Здесь как раз преподавала известная в те годы певица и композитор Майра Шамсутдинова. На прощальном вечере на песню Майры ответил ученик Ильяс Жансугуров.

У самого Мэлса Керейбаева к 120-летию поэта готов к изданию сборник «Толқиды Аксу», состоящий из музыкальных произведений, написанных им на около 30 стихотворений Ильяса Жансугурова.

Не менее яркими были выступления начальника Аксуского районного отдела образования Асхата Досмуханбетова, заведующего литературным музеем Ильяса Жансугурова Егеубека Далбагаева.

Фото Руслана КАДЫРОВА.

На снимке: племянница Ильяса Жансугурова - Нурипа-апа.

ХОРОШАЯ НОВОСТЬ

Символ доблести и героизма

В День защитника Отечества в Восточно-Казахстанской области прошло большое и значимое событие. В центре города Оскемен открыли памятник великому полководцу казахского народа Каракерей Кабанбаю. В церемонии участвовала и делегация Алматинской области.

Открытие памятника стало настоящим народным праздником. Взрослые, дети, школьники, студенты и военнослужащие заполнили площадь, а богато убранные юрты, раскинувшиеся на огромной территории, придали особый колорит и настроение празднику.

Выступая на церемонии открытия, аким Восточно-Казахстанской области Бердибек Сапарбаев сказал:

- Уважаемые земляки, гости нашего города, сегодня мы открываем памятник Кабанбай батыру – одному из героических сыновей нашей земли. Это символ нашего глубокого уважения к истории, преклонения перед героическим подвигом казахских батыров. Мы в вечном долгу перед Абылай ханом, объединившим все три жуза казахского народа, перед Каракерей Кабанбаем, Канжыгалы Богембаем, Шапырашты Наурызбаем. Сегодня мы вспоминаем прошлое, чтобы строить будущее. Это стало возможным, благодаря нашей независимости, грамотной политике Президента страны Нурсултана Назарбаева.

Проходя мимо памятника, смотря на этот величественный монумент, каждый из нас может еще раз прикоснуться к истокам истории, а кому-то из мальчишек захочется стать похожим на героического предка.

Отдельные слова благодарности он произнес в адрес делегации Алматинской области во главе с секретарем областного маслихата Ермеком Келемсеитом. Бердибек Сапарбаев отметил, что «во все времена наш народ вместе делил радость и беду. Поэтому мы очень благодарны, что сегодня вы рядом с нами».

О роли батыров в деле воспитания подрастающего поколения в духе патриотизма, любви к Родине говорили и столичные гости. Ответственный секретарь Министерства культуры РК Куатжан Уалиев уверен, что такие мероприятия жизненно необходимы всему государству. Поздравляя жителей Восточно-Казахстанской области от имени первого руководителя Алматинской области Ансара Мусаханова, Ермек Келемсеит подчеркнул, что открытие таких памятников - это большое событие в культурной и общественной жизни страны и преподнес подарок – ключи от легкового автомобиля коллективу регионального Центра матери и ребенка.

Известные общественные деятели, писатели, акыны, также приехавшие на праздник, давали свою высокую оценку событию.

В 1750 году здесь, на территории современной Восточно-Казахстанской области, была одна из последних больших битв с участием Кабанбая. Поэтому правильно и справедливо, что памятник ему поставили на этой земле, – уверен член Союза писателей Казахстана Несипбек Айтулы. Масштабное театрализованное представление продолжило праздник. Перед зрителями проходили картины прошлых лет, страницы из жизни Абылай хана и Кабанбай батыра. Красочное шоу символизировало борьбу казахского народа за свою независимость. Его кульминацией стал момент, когда Кабанбай батыр передал свой меч батыру нового поколения, воспитаннику школы «Жас Ұлан», что стало ярким примером преемственности поколений, уважения и почитания героизма предков.

Программу большого праздника дополнил концерт, конноспортивные соревнования и традиционный ас. В завершение хотелось бы отметить, что памятник в Оскемене стал седьмым в республике, установленным в честь полководца, а в мире - девятым.

На обратном пути делегация Алматинской области почтила память батыра возле его монумента в Ушарале, а завершила путь в Талдыкоргане, где также на въезде к городу установлена его бронзовая скульптура.

Соб. инф.

ТУРИЗМ

Манит муза дальних странствий

В Алматы, в Казахстанском центре делового сотрудничества «Атакент», завершила свою работу 14-я Казахстанская международная выставка «Туризм и путешествия» – «KITF–2014», представив более 100 направлений в сфере отдыха: от самобытного и увлекательного Казахстана, доступной и завораживающей Европы до загадочной Азии и манящих океанских островов.

Андрей ЧЕРНЕНКО

В выставке участвовали 550 компаний из 41 страны мира, включая 20 национальных стендов (Азербайджан, Грузия, Доминиканская Республика, Индия, Испания, Италия, Казахстан, Китай, Куба, Кыргызстан, Малайзия, Марокко, Объединенные Арабские Эмираты, Россия, Словения, Таиланд, Турция, Хорватия, Шри-Ланка, Южная Корея).

2014 год объявлен Годом туризма на пространстве Содружества Независимых Государств, поэтому центральное место на выставке занимал национальный стенд Комитета индустрии туризма Министерства индустрии и новых технологий РК. Все регионы Казахстана были представлены отдельными экспозициями и представляли богатый туристский потенциал страны. Так, стенд Алматинской области, с которым по информационной насыщенности и спектру предоставляемых услуг могут соперничать только стенды Астаны и Алматы, состоял из трех разделов, представляющих собой собственно Алматинскую область, Жонгар-Алатауский государственный национальный природный парк и государственный национальный природный парк «Алтын-Эмель». Алматинская область, которая на 110 квадратных километров превышает территорию Республики Беларусь, где, как известно, находятся 6 областей, обладает непревзойденным природно-рекреационным ресурсом, позволяющим сделать ее одним из самых популярных туристских регионов Казахстана.

Видели ли вы когда-нибудь волшебную гладь величественного чуда природы – озера Алаколь, где поил своих коней великий Кабанбай батыр, на берегах которого перед решающими схватками отдыхали его сарбазы? А ведь история края семи рек удивительна. Исторические корни Жетысу уходят в глубину веков – эта земля по праву считается «сердцем» культурной жизни Казахстана. У нашего края богатые традиции. Известно захоронение человека в «золотой одежде» в кургане Иссык, а комплекс вещей в инкрустационном стиле, датируемый III–II веками до нашей эры был найден в ущелье Каргалы под Алматы.

Уникальный памятник природы - Поющий бархан - возвышается на правом берегу реки Или. Летом при дуновении ветра гора оживает и начинает издавать мощное непрерывное гудение. Интересно, что бархан не кочует по равнине, а остается на своем месте в течение тысячелетий. Неподалеку от перевала Алтын-Эмель нашел когда-то последний приют выдающийся исследователь Средней Азии, великий просветитель, этнограф, ученый-востоковед Чокан Валиханов – в память о сыне казахского народа здесь сооружен архитектурно-мемориальный комплекс. Через территорию Алматинской области в древности проходил Великий Шелковый путь, свидетельством чего являются городища Карамерген, Коктума, Койлык, Лепсы, Коктал, Шенгелды, Талгар, Енбекши, Кастек.

«Младший брат» Большого американского каньона – Чарынский каньон, реликтовая Ясеневая роща, каскад Кольсайских озер, мистическое озеро Каинды, горячие термальные и минеральные источники – все это с каждым годом привлекает в Алматинскую область туристов как из-за рубежа, так и из других регионов нашей страны. Казахстанцы гордятся краем семи рек, стремясь лучше изучить его историю и культуру – Жетысу включен в секцию «Медицинский туризм» в разделе «санатории и дома отдыха».

ДНЕВНИК ПОЛЕВЫХ РАБОТ

Сеют дружно, качественно

Нынешняя весна открыла очередную трудовую страницу в жизни жетысуского крестьянства. На полях и фермах идет активная работа по созданию хорошей основы нового урожая сельхозкультур, повышению продуктивности животноводства.

Петр ГРИГОРЬЕВ

По оперативным данным областного управления сельского хозяйства на 12 апреля т. г. весновспашка проведена на 308940 га (88%), яровые зерновые колосовые посеяны на 165667 га из 204486 га, отведенных под яровой клин.

Необходимые агромероприятия на своих полях проводят овощеводы, несмотря на ветреную и прохладную погоду. Семена овощных культур и частично рассада уже посажены в грунт на площади 27086 га, что составляет 85% отведенной на эти цели земли.

В этом году масличные культуры намечено посеять на 158938 га, что на 8670 га больше прошлогоднего, в том числе сои – на 5729 га.

Кукурузоводы также на полтысячи га увеличивают посевы «королевы полей» и уже заняли этой культурой 36524 га из 67978 га намеченных.

Закладкой основы будущего урожая занимаются картофелеводы, бахчеводы и рисоводы.

Поручение недели

Сегодня дефицит кадров в здравоохранении области составляет свыше 200 человек. Эта проблема отрицательно сказывается на качестве медобслуживания, а стало быть, и на здоровье населения.

С учетом сложившейся ситуации аким области Ансар Мусаханов дал конкретное поручение руководству управления здравоохранения, акимам городов и районов подготовить развернутый анализ. В нем четко должно быть отражено, сколько и каких специалистов не хватает в каждом районе, сельском округе, ауле, и что необходимо сделать для привлечения молодых специалистов в село.

ДОРОЖНАЯ КАРТА БИЗНЕСА-2020

Эксперты BAS для бизнеса Жетысу

Возможности экспертной грантовой поддержки Business Advisory Service (BAS) ЕБРР изучили предприниматели Талдыкоргана. Фонд «Даму» организовал презентацию инструментов программы в Центре обслуживания предпринимателей.

Жанар МЫКТЫБАЕВА

По словам специалиста по проектам программы BAS ЕБРР по г. Алматы и Алматинской области Татьяны Решетник, главные задачи программы - содействие повышению конкурентоспособности МСБ и развитие консалтинговых услуг в Казахстане. «Наша программа работает в стране с 2001 года. За эти годы удалось инициировать свыше 900 проектов по всему Казахстану, многие из них свидетельствуют, что грамотный и профессиональный консалтинг может помочь предприятиям реального сектора экономики не меньше, чем прямые инвестиции».

При изучении условий предоставления безвозмездных грантов для решения бизнес-задач с привлечением внешних консультантов большой интерес вызвала грантовая поддержка программы для внедрения систем автоматизации и стандартов менеджмента качества серии ISO. Эти вопросы очень актуальны для производителей в период работы в условиях Таможенного союза и предстоящего вхождения республики в ВТО. Руководитель компании «Freshsu» Айгуль Енгенбердиева планирует выпуск йодированной питьевой воды, нового полезного продукта: «Нам необходима экспертная помощь в автоматизации учета компании и грамотного проведения маркетинговой политики для расширения ассортимента». По ее словам, рекомендации экспертов и, особенно, грантовая поддержка для внедрения инноваций будут большим подспорьем для достижения целей компании.

Программа BAS является частью программы «Дорожная карта бизнеса-2020». Через программу деловых консультационных услуг предприятия получают доступ к ним и управленческим «ноу-хау», чтобы выйти на новый уровень развития. С помощью профессиональных консультантов можно решить такие задачи, как привлечение инвестиций, повышение продаж, выход на новые рынки, снижение издержек, повышение рентабельности и эффективности бизнес-процессов. Программа реализуется Европейским банком реконструкции и развития (ЕБРР) при поддержке Правительства Казахстана.

УВАЖАЕМЫЕ ЖИТЕЛИ, ГОСТИ ГОРОДА ТАЛДЫКОРГАНА И БОЛЕЛЬЩИКИ НАЦИОНАЛЬНОГО СПОРТА!

В городе Талдыкоргане 18 мая 2014 года в 10.00 часов в спорткомплексе «Жастар» пройдет областной турнир «Жетісу барысы» по казак курес на призы акима Алматинской области.

В соревнованиях примут участие лучшие спортсмены, прошедшие городские и районные отборочные соревнования Алматинской области.

Призеры первых и вторых мест будут защищать честь Алматинской области в Республиканском турнире «Қазақстан барысы» на призы Президента Республики Казахстана в городе Астане.

Победители и призеры будут награждены подарками и денежными премиями акима области. Главный приз - автомобиль.

Торжественное открытие соревнований состоится 18 мая 2014 года в 10.00 часов.

Организационный комитет.

ПОДПИСКА-2014

Уважаемые читатели!

Продолжается подписка на газету «Огни Алатау» на второе полугодие 2014 года.

Как и прежде, газета будет выходить три раза в неделю - вторник, четверг, суббота. В субботу газета будет выходить в увеличенном объеме (12 полос в полноцветном варианте). Для отдельных категорий подписчиков предусмотрены льготы.

		6 месяцев	
	индексы	подписная стоимость (город)	подписная стоимость (село)
Для юридических лиц	18470	3345,96	3557,64
Для пенсионеров	38470	2145,96	2357,64
Для работников бюджетных организаций	48470	2245,98	2457,66
Общая индивидуальная подписка	68470	2346,0	2557,68

Кроме того, для жителей г. Талдыкоргана производится альтернативная подписка с получением газет в редакции по адресу: г. Талдыкорган, ул. Кабанбай батыра, 32, 3-й этаж.

Альтернативная подписка на 6 месяцев
Для юридических лиц - 2550 тенге
Общая индивидуальная - 1850 тенге
Для работников бюджетных организаций - 1700 тенге
Для пенсионеров - 1500 тенге

Не упустите свой шанс. Помните, «Огни Алатау» - это надежный источник достоверной информации.

Жетісу

e-mail: Jetisu2002@mail.ru

№75
15
28. 06. 2014 ж.

БЕТ-БЕЙНЕ

Гауһар ДҮЙСЕНБАЕВА, жауапты хатшы

Безендіру ісіндегі бәсекеге қабілеттілік

Ақпарат алдыңғы орынға шыққан бүгінгі заманның сұранысы ерекше, халықтың тұтынушылық тұрғысындағы талабы да күшейіп барады. Қоғам бір орында тұрмайды. Өркендеу өзегі болып табылатын экономика дамыған сайын сол ортада тірлік ететін тұрғындар талғамы да үздіксіз жоғарылап отыратыны дәлелдеуді қажет етпейтіні ақиқат.

Бұқаралық ақпарат құралдарының маңызы мен мәртебесі де алға жылжыған жылдармен бірге артпаса, кемімесі анық. Бүтінгі күнің талабы өзгеше екенін жоғарыда айттық. Оқырман талғамы да ерекшеленіп барады. Бәсеке бірінің орнына шыққан нарық заманында саны артып кеткен газет-журналдар қатарынан озып шығып, өзгеге үлгі болу үшін өндіретін өнімінің сапасын басты назарда ұстай отырып, оның көпшілікке қолжетімді болуын да естен шығармаған абзал. Осы орайда таралымы жөнінде облыстық басылымдарды айтпағанда, алдына тек республикалық «Егемен Қазақстан» газетін ғана салатын «Жетісу» газетінің өзіндік оқырмандар ортасы қалыптасқанын, жылдар бойы өзінің сүйікті басылымын жаздырып алып, жанына серік ететіндердің саны мол екенін мақтана айтуға болады.

Газет оқырмандарының қатары селдіремеуі үшін айтасына үш рет шығатын басылымның әр нөмірінің өзіндік бет-бейнесі болуын, мазмұндылығы мен безендірілуін үнемі назарда ұстаймыз. Журналистердің басты мақсаты мен міндеті – облыстың әлеуметтік-экономикалық даму тынысын тап басып, жаңалықтары мен жақсы істерді оқырманға дер кезінде қысқа әрі нұсқа түрде жеткізу болса, мақалалардың, очерктер мен репортаждардың газет бетіне мазмұнына сай орналасуы секретариаттың негізгі жұмысының жемісі болып табылады. Кейде мақаланың ұтымдылықпен орналасуы мен талғамға сай безендірілуі-ақ оқырманды өзіне тартып, қызықтырады. Сондықтан оның газет бетінен өзіне лайықты орын табуы мен мазмұнына сай безендірілуіне баса мән берудің үлкен роль атқаратыны анық.

Қаріптерді линотип машинкасымен теретін дәуірден озып, жаңа технологиямен жұмыс істеуге көшкелі бері газет-журналдардың сырт келбеттері де барынша өзгерді. Басылым мақалаларды орналастырып қана қоймай, оның ішкі-сыртқы келбетіне де көңіл бөліп, безендіріп, оқырманды өзіне тарту – журналистер қауымының, оның ішінде секретариатта істейтіндердің басты мақсаты. Газетке ұсынылған материалдың тартымды шығуы орналастыру формасына да көп байланысты. Берілген фотосуретті ұтымды пайдаланып, тақырыбы ішкі мазмұнын ашып тұрса, оқырманның да назары түседі. Жалпы, басылатын газеттің «мойнағын тағып», түрлі-түсті бояумен әрлеп, әсемдеп шығару дизайнерге де қатысты. Дегенмен, редакцияның басты өнімі болып табылатын газеттердің бүгінгі оқырман талабына сай болуы ұжымдық еңбектің нәтижесі екені айдан анық.

ЖАҚСЫДАН ШАРАПАТ

Журналистиканың алғашқы күнін облыстық радиодан бастадым. Біраз уақыт сынақта жүретінімді айтқан бас редактор Серік аға Жортанов қасына ертіп, екінші қабаттағы тілшілер отыратын кабинетке апарды. Таныстырып жатыр: «Бұл жерде журналистиканың жілігін шағып, майын ішкен ағаларың отырады. Мынау– Тоқтасын Сүгірбеков деген ағаң. Анау отырған – Тұрсынбек Айтбек. Мына кісі – Владимир Тоспин».

Гүлжан ТҮРСЫН "Жетісу"

Қытайдан іздетіп жатыр

Қызметке аяқ басқан алғашқы күндерден-ақ қызықты оқиғаларға тап болдым. Тоқтасын ағаға іссапарға кеткен. Телефон шырылдады. Арғы жақтағы дауыс Тоқтасын ағаның қайда екенін білгісі келетінін айтты. Ағаға ауылшаруашылығы жайлы хабар дайындауға кеткен. Ол кісінің «Дала дүбірі» деген авторлық бағдарламасы бар еді. Облысымыз ежелден аграрлы аймақ болғандықтан хабары көбінесе мал шаруашылығына арналатын. Жайлаудың жайы, мал азығын дайындау, төл алу, сүт бұзағын ағызу деген сияқты. Әсіресе, аудандарда шілде айында өткізілетін «Шопандар тойының» қызығы өз алдына. Қарымды қаламгер осындай жиындарға барғанда «қоржынын» толтырып әкелін, жиған-тергенін ақырындап кезекпен эфирден беріп отыратын. Тоқаң ұзақ күн отырып, басын қатырып жұмыс істемейтін. Қашан көрсең бір жаққа асығып бара жататын. Ортасында ағайынның мәселесі, достармен «баскосу», сүйтіп жүріп жұмысы да жайлап аққан «Ақсу» өзені сияқты дайындалып, эфирден өте беретін. Сондай бір іссапарға кеткенде той танысының үйдегі телефон шалғаны. Мен ағаның Бөрлітөбе ауданына кеткенін айттым. Әлгі дауыс кім екенімді сұрады. Жаңадан келген қызметкер екенімді айттым. Сөзімді мұқият тыңдаған телефонның арғы жағындағы адам Тоқаңды Қытай елінен іздетіп жатқанын жеткізді. Себебін, арғы бетте қалған балаларына алимент төлемей кеткендігімен түсіндірді. Мен қатты қорықтым. Қытай елінің тәртіп сақшылары Тоқаңның қол-аяғын байлап-матап әкететіндей сезіндім. Соңында жаңағы «жаманат» хабар жеткізуші өзінің Әбен деген қазақ екенін жеткізді. Журналистикаға жаңадан келген кезім. Жасым 19-да. Ағалардың мұндай әзіл-қалжыңдарын бұрын-соңды естімегенмін. Қорқып кеттім. Оның Бөрлітөбеден келуін тағатсыздана күттім. Өзімше болған әңгімені ешкімге айтпай, құпия сақтап жүрмін. Ағаға іссапардан келе салысымен, есікті жүгіріп барып ішіп жауып, жағдайды апыл-ғұпыл айтып жатырмын. Сөзімнің арғы жағында: «Енді не істейсің?» деген сауал қылаң береді. Бәрін тыңдап болған соң Тоқтасын ағаға кімнің звондағанын сұрады. Мен Әбен деген кісі екенін айттым. Ойымда хабарласқан адам лауазымды қызметте істейді немесе милициядан деген түсінік бар. Хабаршының атын естісімен Тоқаң ішек-сілесі қата күлді. Ол кісі күлгенде радиокомитеттің екі қабатты ғимаратының қабырғасы қозғалып кететіндей болатын. Ақын Қуат шіркі айтқандай: «Тоқаңның күлкісінен кейін көңілде ешбір кірбің қалмайды». Ағаменің қорқынышымды сейілте: «Әбен енді хабарласса ол жақта қалған балаларға алимент төлеп кеткен екен деп айт», – деді. Кейінірек білсем сол жолы телефон соққан Әбен аға Дәуренбеков екен. Соңынан әзілдеріне үйреніп алып, қосанжарласып отыратын болдық. Той -томалақта бәрімізге Әбен ағадан «Мәдина» деген өленін оқуын сұрап, өтініш жасайтынбыз. Ақын аға өлең оқымақшы болып орнынан көтерілгенімен, бойының кішілігінен алыста отырғандарға түрегеліп тұрғаны байқалмайтын. Сонда ақын жора-жолдастары: «Әбеке, орнынан тұрсаншы», – деп калжыңдайтын. Ол кісі жымиып қойып, жайлап қана:

«Тамағының астында
мең бар еді, Мәдина,
Сол меңге қадалып нем бар еді,
Мәдина»

деп өлеңдете жөнелетін. Әбен аға мені балдыз деп эзілдейтін. Кейде әдемі қалжыңдап: «Ей, төрегүл, сен сол Мәдинадан да әдемісің ей», – дейтін. Мен болсам өкпелегенсіп: «Конешно, секседегі кемірден әдемімін», – деп күлісіп алатынбыз.

Бірде тағы Әбен ағаға телефон соқты. «Әлгі дәу қыз қайда?», – деді. Дәу қызы – Светлана Буратай. Света қасымда отырса да ағаның не айтқысы келіп тұрғанын білгім келіп: «Дәу қыз жоқ, не айтайын деп едіңіз, маған-ақ айта салыңыз», – дедім. Сонда Әбен аға:

«Мәулетханның кабинетінде Айдын отыр (Ағаның ұлы). Соған апарып 500 теңге бере сал. Маған әкеліп береді дегені.

Бірде газетке шығып бара жатқан мақаланың суретіне сөз жаза алмай отырғанмын. Жоңғар Алатауының бөктері. Үшқиыры жоқ кең дала. Суретте аспан мен жер кең аукымда түсірілген. Тірі жан атаулыдан жалғыз салт атты. Қой бағып жүр. Даланың көркесі осы кісідей. Ақын аға кіріп келді де: «Не істеп отырсың?», – деді. «Мына бір суретке лайықты сөз таппай отырғаным». Кәне, е-е-е: «Иен дала менің еншімде», – деп қоя сал деді. Сол жерге дәл осы сөз керек болып тұрған еді. Қатып кетті.

Журналистика жақсы адамдармен жолықтырды. Тәліміп алдық. Бүтінде сол ағалардың көбі жоқ. Бірақ, әңгімелері, әзілдері санада жаңғырып тұрады. «Журналистикадан не алдың?», – десе ойланбастан, жақсы аға, әпкелерден адами тәлім -тәрбие алдым дер едім. Менің қаламгерлікте жүргенде тапқан байлығым осы.

ОҚЫРМАН ЛЕБІЗІ

Шындықтың алдаспаны

Менің түсінгімше, баспасөз саласы өкілдерінің алар орны ерекше. Өйткені мерзімді басылымдардан елімізде болып жатқан жаңалықтар мен Елбасы Жолдауында көрсетілген басым бағыттардың қаншалықты деңгейде орындалып жатқанын да білып отырамыз. Әсіресе, өмірдің шындығын өткір тілмен бүкпесіз айтасықтайтын, ақиқатты ашық айтатын, билік пен халықтың арасын жалғайтын ойы ұшқыр журналистерді «Халықтың көзі мен құлағы», – деп жоғары бағалап жатамыз. Расында, солай.

Кейінгі кездері қазақ тілді басылымдардың саны артып, сапасы жақсарып келеді. Тілті, қаламын қару етіп, кәсіби жетік меңгерген қазақтың ұл-қыздарымен мақтанып отырамыз. Олар ана тілін жетік біліп қалмастан, шетел тілінде материал дайындап, білікті маман екенін іс жүзінде дәлелдеп келеді. Бұны санасы сергек, ойы ұшқыр қазақтай алып халықтың бедел деп білемін. Елімізді көпұлтты мемлекет. Елімізді сан ұлт өкілінің тату-тәтті тұрмысына, болаттай бекем ынтымағына болашақтың бағытын қалам қуаты арқылы айқындап жүрген төртінші билік өкілдерінің қосқан үлесі мол. Сондықтан баспасөз саласында жүрген замандастарыма, інісіңлілерме күш-қуат, шығармдылық тілеп отырып кәсіби мерекелеріңіз құтты болсын демекпін!

Сана мен сабыр елді алға бастар.
Салқын қанды, ақылды болсын жастар.
«Білімді мыңды жығар» деген сөзді.
Мақалдап айтып кеткен данышпандар.

Алаштың мақсат, мұңы болып бірге,
Бұзылмаи тыныш түрсын бізден ірге.
Ойлаған ел бірлігін азаматтар.
Жұлдызың жарқырасын биіктерде.

Үлбатыр БАЙБОЛҚЫЗЫ, зейнеткер.

ӘЛІ ЕСІМДЕ...

Қажет АНДАС "Жетісу"

Бәріміз білеміз, 2007 жылдан бастап мемлекет және қоғам қайраткері, сол тұстағы облыс әкімі Серік Үмбетовтің бастамасымен Талдықорған қаласында қымызханалар ашыла бастады. Алғашқылардың бірі болып мен де Текелі қаласының қымызханасын алып, орталық стадионның алдына алты қанат ақбоз үй тігіп, жұмыс істей бастадым. Бірден жақсы атымыз қалалықтарға жайылып үлгерді. «Таза қымыз, таза шұбат Текелі қаласының қымызханасында бар», – деген мақтау сөздің арқасында бізге келушілердің қатары көбейе түсті. Сондай күндердің бірінде қымызханаға екі қонақ келді:

«Жетісуға» қалай келдім

– Бауырым не бар?, – деп сұрады.

– Қымыз, шұбат, бауырсақ, шәшлық,.. – жалғастырып әкеттім.

– Ендеше, шұбат, сосын бір-бір шәшлық әкел, – деп бұйырды.

Несін жасырайын, ол кезде мен шәшлық пісіруді енді-енді үйреніп жүрген кезім. Терлеп-тепшіп жарты күн пісірген екі тал шәшлықты алдарына қойдым.

Көп отпей мені қайта шақырды.

– Мынау не? – дейді алдыңдағы шәшлықты нұсқап.

– Шәшлық, – дедім мен де.

– Шәшлық осылай бола ма? – деді тағы да.

– Иә, – дедім, сөйтсе де ку ішім шәшлықтың шала піскенін сезіп тұрмын.

– Қай жақтың жігітісің, – деді тағы да.

– Қытайдан келіп едім, – дедім күмілжіп.

– Ол жақта шәшлық жемей ме?

– Жейді, бірақ бізден басқашалау, – дедім міңгірлеп.

– Шәшлық пісіру қолыңнан келе ме? Жоқ?

– Жоқ.

– Не келеді қолыңнан, – деп ашулана бастады.

– Жазу келуші еді, аға, – дедім төмен қарап.

– Менің кім екенімді білесің бе?

– Жоқ, аға.

– Әміре Әрін деген ағаңмын. Бүтін көңілім бір түрлі жұмсарып тұр. Өйтпесе, шәшлығың қағар едім. Жазғыш болсаң, жазғандарыңды маған әкел, көрейін. Әңгіме содан кейін болады? – деді де орнынан тұра бастады.

– Сізді қайдан табамын, аға, – дедім бір пәледен құтылғанымға қуанып.

– "Жетісу" газетінен...

Осыдан былай Әміре ағамның көмегімен жазған мақалаларым «Жетісу» газетінде жарнялана бастады. Бір күні қымызханаға Ришат Тұрғанбаев деген жігіт келіп, Әміре ағаның шақыртып жатқанын айтты.

Қазақ баспасөзінің қара шаңырағы, кешегі Ахмет, Ілияс, Мағжан, Сәбит, Мұхтар сияқты қазақтың наркаска перзенттері қанаттандырған «Жетісу» газетінің мысы болек, мен де именшіктен кіріп, ақырын жүріп Әміре ағаның болмесіне бас сұқтым.

– Келдің бе, батыр? – деді де алдыма ақ парақ қағазды ұсынды.

– Өтінішіңді жаз.

Сасып қалдым да:

– Не деп жазамын, – дедім аңтарылып.

– Бүтіннен бастап осы шаңырақтың мүшесі болдың, – деді Әміре аға.

Жүрегім дүрсілдеп қоя берді. Күлерімді, жылаймды білмеймін. Қуаныш па? Қорқыныш па? Бір сезім бойымды дірілдетіп жіберді. Өтінішімді жазып, Әміре ағаның қолына ұстаттым.

– Жүр, – деді де қарсы бөлмеге ертіп кірді.

– Сізге айтқан батырымыз осы, Жака, – деп сол тұстағы «Жетісу» газетінің Бас редакторы Жақыпжан Нұрғожаевқа таныстырды.

– Сен қай жақтансың? – деді.

– Қытайдан келіп едім.

– Жоқ, сен қытайлықтардан гөрі, қавказдың жігіттеріне ұқсайды екенсің. Жарайды, қазақтың бір азаматысың ғой! Жә, бауырым, жағдайыңды Әміре ағаңнан естідім. Жазғандарыңды көрдім. «Жетісу» газеті кешегі ұлы қаламгерлерді қанаттандырған, бүгінгі талапшыл жастардың талантын ұштап келе жатқан киелі шаңырақ. Осы құтты шаңырақ шетелден келген бір қандасымыздың бауырына тарта алмаса, бізге сын болатын шығар. Жақсы, бетіңнен қақпаймыз, бірақ бұл жер әркімнің ойыншығы емес. Алдымен шауып көр, шаба алмасаң бізге өкпелеме, кірген есігіңнен қайта шығып кетуге тура келеді, түсіндің бе? – деді. Сол сөз әлі күнге дейін құлағымда тұрады. Кейде пендешілікке бой ұрған сәтімде Әміре ағамның ағалық сенімін, Жақаңның рнясыз тапсырмасын есіме аламын да жиыла қойып, ары қарай ұмтыламын. Мүмкін, мені жебеп, жетелеп келе жатқан күш те, құдірет те сол ардакты ағаларымның аялы алақанының жылуы шығар.

– Жака, бұл жігітті Нұржамалдың бөлімше жіберейік. Ол жақсы тәлімгер ғой, жарты жылда қатырып шығарады, – деді Әміре ағам. Сонымен, сол күннен бастап, талайдың арманы болған «Жетісу» газетінің тілшісі болып шыға келдім.

Жақаңның кабинетінен шыққан соң Әміре ағам қолымнан жетелеп, келесі бір бөлмеге ертіп кірді:

– Нүсіпжан, саған тағы бір қолғанат әкелдім, – деді енесәл келген ағаға мені табыстап.

– Өзім де қолғанатсыз отыр едім, Жұматай жинальста, Жұмабай командировкада, Алма ауылға кеткен, Қуат театрда жүр, Болат егістікте, түстен кейін «Нұр Отанның» жиналысы бар еді, жүгіртіп жіберсем қайтеді, – деді. Бұл Нүсіп ағаның әзілі еді. Бірақ мен шынайы түсіндім.

– Келмей жатып терлетпейік Нүсеке. Нұржамалға қосақтап аттандыр. Алдымен жер танысын. Ашы ерігаңнан соң өзі жүгіртіп болады, – деп күлген Әміре аға шығып жүре берді.

– Бізді қатарымызға қосылғанына шынайы ризамын. Нүсіпбай Әбдірахым деген аға болады. Газеттің жауапты хатшысы деген лауазымдағы қызметкермін. Былай қарағанда, оқырманға жай нәрсе болып көрінетін газет жұмысы араласып кетсең, ми шаршатады. Бірақ елдің сөзін сөйлеп, солардың қуанышымен бөлісіп, қиындығына ортақтасатын бағалы жұмыс. Қанша қиналсаң да алған бетіңнен қайтпай, алға жүре бер. Басында барлық та абдырап қалғанбыз. Жығылып жүріп жер таныдық. Көп өтпей жетісулық журналистердің қатарын толықтыратын боласың. Білмегеніңді сұрағаннан тартынба, ұялма да. Қолдан келгенше көмектесеміз, жарай ма? – деп арқамнан қаққан Нүсіпбай ағам да бұл күнде ата басылымның бас редакторы.

– Жарайды, аға, – дедім жүрегіме бір түрлі жылылық кіріп. Журналист болу – мақтан, мәртебе үшін емес, қайта жан терендігі, ой кемелділігі арқылы басқаларға ақылмен үлгі көрсетіп, жүректен жол тауып білуде жатқанын мен осы ағалардан үйрендім. Егер сіз де осы саладан бақ пен бақыт іздеуге бекінсеніз онда алдымен мамандығына болаттай берік ағалардың бойындағы пәктікті көңілге ұялата біл.

сұхбат

– Түсіндім, апай.

– Онда, іске сәт!

Тапсырманы тез орындайтындай құлшынып едім, істің мәнісін ойлағанда аптығым басылып қалды. Өзі жас, өзі өнер адамы болсын деген сөз мені тұйыққа тірегендей. Өзім білетін адамдарды түгендеп көрсем, өнері лайықты болғанмен жастары келмейді екен. Екіншіден, бұл әңгімені қалай бастап, қалай аяқтаймын деген ой да мазаламай қойған жоқ.

Бірақ, шын іздесең табады екенсің. Ғалым – журналист Сағатбек Медеубек ағаның ойына орала кеткені. Мақсат деген баласын да білемін. Консерваторияда оқиды. Өзі қобызшы. Өнерін ел алдында көрсетіп жүр. Тыңдаған жұрттың бәрі оған риза. Мақсаттың болмысы мағаи берген тапсырманың барлық шартына сай келіп тұр. Телефон соқсам, ол да үйінде екен. Айтқанымға келісті. Ертең Астана алаңы маңындағы саябақта кездесетін болдық.

Интернеттен қобыз бен қобызшыға қатысты біраз материалдарды қарадым. Он ойланып, жүз толғанып сұрақтарымды жұптап қағазға түсірдім. Қысқасы, өзімше «сақадай-сай» болдым.

Мақсат екеуміз саябақта отырмыз. Диктофонды оның аузына тосқаныммен, өзім жазған сұрақтарды өзім көсілте баяндай алмай біртүрлі қысылам. Журналистік сергектікке дағдыланбағаным білініп тұр. Әрине, кездесуге Мақсат та дайындалып келді. Оның да тілшімен алғаш әңгімелесуі екен. Дайын тұрған ойын толық аша алмай көбіртіктей береді. Қарап отырып бір-бірімізден қысыламыз. Сұрағым дұрыс па деп мен қобалжимын. Жауабым қалай болды деп ол толқиды. Осылай отырып алғашқы сұхбатты да аяқтадық.

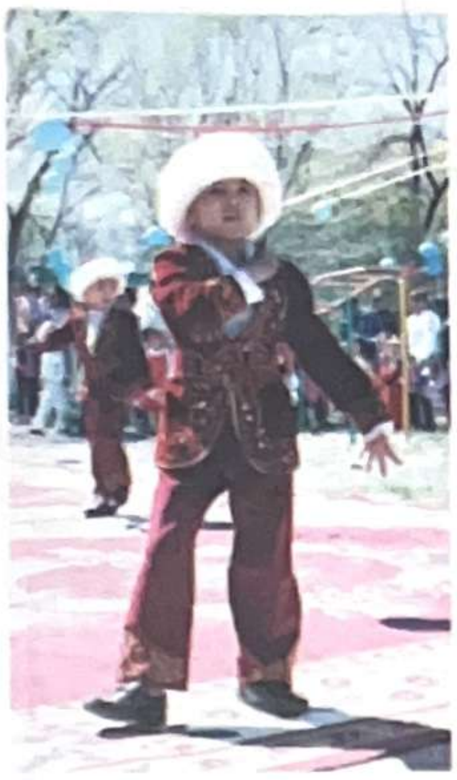
Әңгімелесу «Замандасқа» шықты. Нұржамал апайым ризашылығын білдіріп, алғашқы қадамымды құттықтады. Құпағыма дейін қызара отырып қуандым. Мақсаттың мен секілді күй кешкенін көрмесем де сездім.

Бірте-бірте сұхбаттасуға төселдік. Атағы жер жаратын небір үлкен адамдармен еркін пікірлесетін болдым. Алайда, алғашқы сұхбаттың әсері бәрібір есімнен шықпайды.

Мақсат қазір «Тұран» этно-фольклорлық ансамблінің белді мүшесі. Халқымыздың көне аспаптарын күлді әлемге паш етіп жүр. Есімі елге белгілі. Ол да алғашқы берген сұхбатын ұмытпайтын шығар деп ойлаймын.

Ене болу оңай ма, әлде келін болу оңай ма?

Ененің өз орны, келіннің де өзіндік міндеті бар. Өмірде екеуінің қайсысы оңайырақ, ене болу ма, әлде келін атану ма? Осы тұрғыда енелер мен келіншектерді сөзге тартқан едік.

Бақыт МАМАНОВА, Талдықорған қаласының тұрғыны:

– Жиырма жасымда келін болып түстім. Енем жас болса да мәған дейін келін түсіріп үлгерген. Шынымды айтайын, келін болып босағаны аттаған күні-ақ ол кісі «қазан-ошаққа енді өзің не бол» деп қолыма табыстады. Жас болсам да, бұл мен үшін күнделікті жасап жүрген шаруамның бірі еді. Сондықтан еш қиналмадым.

Атамыз басшылық қызметте жүрген соң үйге келетін кісі көп болды. Алайда, ата-анамның «қонақ келсе – үйге ырыс кіреді» деген сөзін үнемі жадымда ұстап, қонақ күтуді күнделікті жұмысымның бірі деп қарадым. Дәмді ас әзірлеп, қонақтардың ақ батасын алу жас келін үшін зор мәртебе деп есептейтінмін. Өз басым келін болу дегеннің қиындығын еш сезініп көрген емеспін. Он жылға тарта уақыт ата-енеммен бірге тұрып, тәлімін көрдім. Қазірге дейін отбасыммен тату-тәтті ғұмыр кешуім де сол жандардың арқасы деп білемін. Өкінішке қарай, енем өмірден ерте озды. Бүгінде ол кісіні үнемі сағанышпен еске аламын.

Әуезхан МАЖАЙҚЫЗЫ, Еркін ауылының тұрғыны, көп балалы ана (суретте):

– Менің түсінігімде ене болу оңай шаруа емес. Керісінше, келін болған кезің жақсы ма деймін. Өзім небары он жеті жасымда босаға аттадым. Көп ағайындылардың отбасына келін болып түстім. Үйімізде ата-енем, қайынсіңілім, қайынағамның балалары, абысындарым болды. Береке-бірліктің арқасында үйыған отбасы болып өмір сүрдік. Енем өте жуас адам еді. Сондықтан да болар, келген жеріме тез сіңісіп кеттім. Жастайымнан үй шаруасына аралассақтықтан қазан-ошақ жұмысына да қиналған қоймадым. Біздер үлкеннің бетіне тіке қарап сөйлемейтін халықтың ұрпағымыз ғой, сондықтан да «ата-ененің» айтқандарын екі етпей, келіндік міндетімді мінсіз атқаруға бар күшімді салдым десем болады. Енем өмірден озғанға дейін сол кісінің қас-қабағына қарап, өмір сүрдік. Қазақтың салт-дәстүрін жақсы сақтаған киелі шаңырақтан үйренгенім көп болды. Сол дәсүрді бұзбай, ата-ененің айтқан сөздерін бүгінгі балаларыма, келіндерімнің құлағына алтын сырға таққандай, құлаққағыс етіп отырамын. Бүгінде бес келінім бар. Оның екеуі әлі жас. Жұық арада ғана босағамызды аттады. Мен үшін опардың өркайысы бір төбе. Алайда көңіліме ұнамайтын қылықтары болып жатса, ақылмен, астарлап отырып жеткіземін. Алдыңғы арба қалай жүрсе, соңғылары соған қарап үлгі алады деген. Осыны үнем үлкен келінінің құлағына құйып қоямын. Соның арқасында бүгін екі абысын бір шаңырақ астында тату-тәтті өмір сүруде. Өмірден біліп, түйгенім, келін мен ененің арасындағы қарым-қатынастың жақсы болуы ол шаңырақтың шаттығын асырып, берік болуын сақтайды. Ал негізінде келінге қарағанда ене болудың жүгі салмақтырақ. Себебі, ене болып оларға ақыл айтып, тәрбиелеу, бір-бірімен ынтымақтастыру оңай іс емес. Бұл тұста да өзіндік ұстанымның болғаны жөн. Бір сөзбен айтқанда, келін ертеңгі ене екенін ескерсек, енелер мен келіндер тату болса, ағайын-туыс тыныш болады.

Нұргүл ӘБДУАЛИ, Әуезхан апаның келіні:

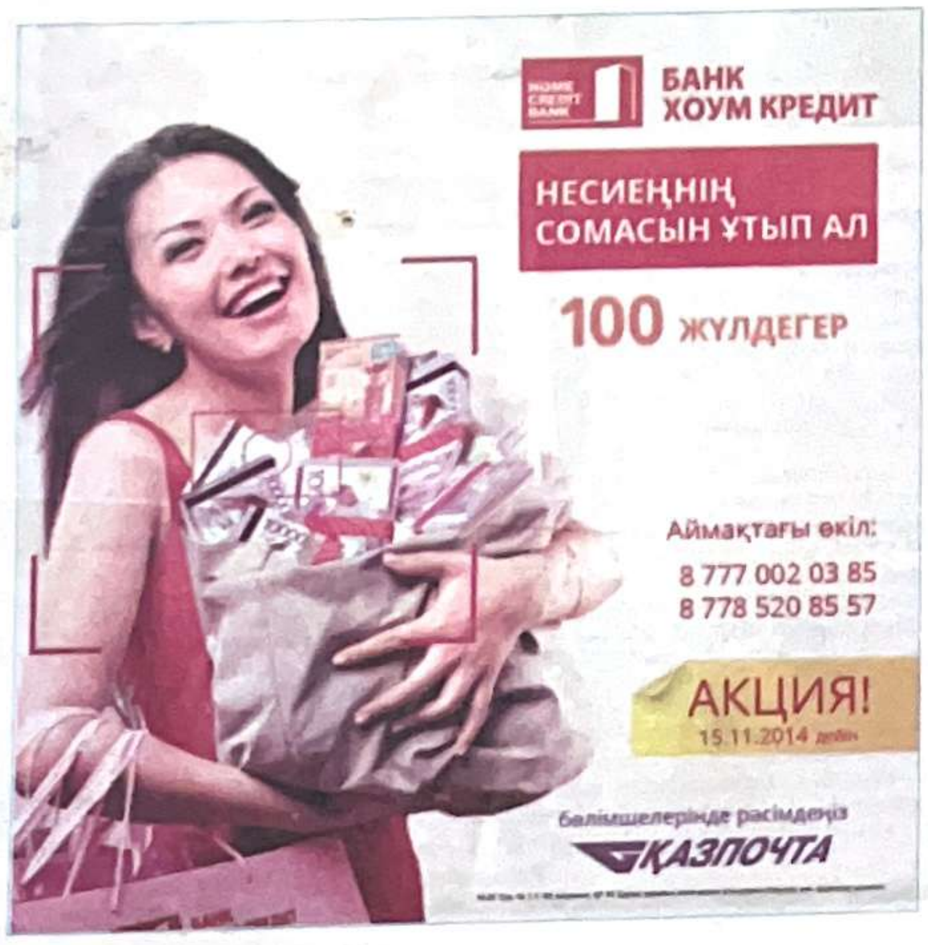
– Ата-енеммен бірге тұрғаныма тоғыз жылға жуықтап қалыпты. Алғаш келін болып түскенде жас едік, көп нәрсенің бабына терең үңілмейтінбіз. Енемнің арқасында талай нәрсені бойыма тоқыдым деп айта аламын. Себебі үйдегі анаң берген тәрбие мен енеден көрген тәлімнің арасы екі бөлек дүние. Анаң сағын қызындай қарайды, ал қайын енең сені өзінің отбасының шамшырағы ретінде санайды.

Басыңа ақ орамал таққан күні сен өзіңді сол үйдің бір мүшесі болып, ендігі өміріңді сол отбасы үшін арнауың шарт. Сонда ғана отбасылық өмірде босаған берік болады. Айтпағым, көп жағдайда шаңырақтың шайқалмауы, үйдің іші берекеге толы болуы ене мен келінге байланысты. Осыны үнемі жадымыздан шығармасақ.

Суреттерді түсірген Аслан ҚАЖЕКЕ.

БӘРІҢЕ, БӘРІҢЕ, БӘРІҢЕ...

Поэзия кешіне шақырамыз!

2014 жылдың **22 қыркүйегінде кешкі сағат 17.00-де** Талдықорған қаласы Ілияс Жансүгіров атындағы Мәдениет сарайында Алматы облысының әкімдігі мен Алматы облысының тілдерді дамыту жөніндегі басқармасы облыс әкімінің жүлдесі үшін қазақтың талантты ақыны Жұматай Жақыпбаевқа арналған **«Жұматай – жыр қағаны»** атты республикалық жыр мүшәйрасын өткізеді. Мүшәйраға қазақ елінің барлық өңірінен үміткерлер қатысады. Сонымен қатар мүшәйрада ***Ғалым Жайлыбай, Зайда Елғондина, Маралтай Райымбекұлы*** өз өлеңдерін оқиды. Алаштың бекзат бейнелі перзенті, арлы ақыны **Жұматай Жақыпбаевқа арналған** поэзия кешіне келем деушілерге есік ашық.

Жетісу

ҚҰРЫЛТАЙШЫ: Алматы облысының әкімдігі

МЕНШІК ИЕСІ: "Медиахолдинг "Жетісу Ақпарат" акционерлік қоғамы.

Басқарма төрайымы Гүлжиян СҮЛЕЙМЕНОВА

Директор-бас редактор Нүсіпбай ӘБДІРАХЫМ

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрлігінде 2013 жылғы 27 қыркүйекте тіркеліп, №13898-Г куәлігі берілген.

БІЗДІҢ МЕКЕНЖАЙЫМЫЗ:

Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, 2-қабат

Қабылдау бөлмесі және факс — **27-41-50**, байланыс телефондары: бас редактордың орынбасарлары — **24-47-36 27-41-83,** жауапты хатшы — **24-38-16,** экономика және ауыл шаруашылығы бөлімі — **27-42-34,** спорт бөлімі – **24-35-28,** әдебиет және мәдениет бөлімі — **24-30-57,** уақыт және әлеуметтік мәселелер, заң және ақпарат бөлімі — **24-36-07,** білім және ғылым –**27-41-93,** жарнама бөлімі — **24-29-82**.

Алматы қаласындағы тілшілер қосыны —**279-13-37** (факс), **279-13-86, 79-36-43.**

Меншікті тілшілердің аудандардағы телефондары: Үшаралда — **2-12-57**, Панфиловта—**9-12-27**, Райымбекте — **2-22-05,** Іле және Қапшағай қаласы — **8-701-564-41-09.**

Газет табыс етілмесе — **8 (7282) 24-34-55** телефонына хабарласу керек.

Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді.

Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

"Жетісу" газетінің компьютер орталығында теріліп, беттеледі.

Газет аптасына үш рет – сейсенбі, бейсенбі, сенбі күндері шығады.

Компьютерге терілгенде 6 беттен асқан материал қабылданбайды.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32-үйде, "Алматы — Болашақ" ЖАҚ филиалы "Офсет" баспаханасында басылады.

М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Суреттердің сапасы үшін редакция жауап береді.

КӨЛЕМІ — 2 баспа табақ.
ТАПСЫРЫС — 1135.
ТАРАЛЫМЫ — 40 082.
ИНДЕКСІ — 65469.

Кезекші редактор: Алма ЕСЕНБАЕВА.

Үш Бәйтерек

Үш әулие – үш биім,
Үш батырым – үш күйім.
Үш бәйтерек атанған,
Төрімдегі – үш Күнім.
Өздеріңді тұлғам деп,
Мақтанамын мен бүгін!
Ту көтердік тәуелсіз,
Тұр желбіреп көк туым.
Әлем түгел таныған,
Ерлікке толы әр күнім.
Барымды бар деп,
жоғымды
Түгендедім шықты үнім.
Бастау алған Сіздерден,
Халыққа деген адалдық.
Ұрпағыма ой салған,
Сөздеріңде даналық.
Ескелді, Балпық,
Қабылиса,
Үш бәйтерек, үш алып!

Өнегесі ерліктің,
Керегесі бірліктің.
Ұрпақтарың ұстаған,
Үлгісін биік достықтың.
Ақ Ордасын орнатқан,
Жетісуға халықтың.
Қасиетті, қастерлі
Үш бәйтерек алыпсың!
Тыңда бүгін бабалар,
Ұрпағыңның жан сырын.
Терме жырды төгілтіп,
Ақтарайын, ой-күйін.
Алатаудай асқарым,
Шексіз ақыл – аспаным.
Ерлік туын көтерген,
Өздеріңсің дастаным.

Бақтыбайдың жырынан,
Ақын Сара сырынан,
Жамбыл ата толғаған,
Толғаулардан ұғынам.
Ел аузында жыр қалды;
– «Сырдарияның бойынан,
Қармақшының ойынан,
Елін қоймай жинаған.
Текелінің ойына,
Қараталдың бойына,
Қоныс тойын тойлаған» –
деген жырдың мәні бар,
Ұрпақтарың ойланар.
Жоңғарды қуып жерімнен,
Орын алған төрімнен.
Көшіп келіп жеріме,
Қазып тоған егінге.
Су шығардың суғарар,
Бөктердің қия өріне.
Қараталды бұрып ап,
Нұраның жазық төріне.
Сарыжазық жайқалып,
Бөленді алтын егінге.
Тоғанға толып кең жазық,
Ырыс болды еліме.

Жайлау етіп кең қоныс:
– Ойсаз, Қойтас,
Сарытөр,
Суықтөбе, Сарноқай,
Текелі тау, Күйелі,
Төлектің биік төрі де!
Алтынемел, Матай тау,
Ілеге дейін жеріде.
Үш қалқаңды жағалап,
Кербұлақтан ары асып.
Бақанасты аралап,
Шықтың Балқаш көліне.
Қараталмен қайта өрлеп,
Үштөбенің беліне.
Бақалы мен Дауылбай,
Сарыкөлдің көлі де.
Сарбұлақ пен Көкталдың,
Тұтас кірген өрі де.
Қоржынкөлдің беткейі,
Теректінің төрі де.
Балдырғантау ол жатыр,
Шажа бойлап керіле.
Қоғалы, Шаған, Алтуайт,
Лабасы тауы да.
Арқарлы мен Мақпалым,
Малайсары жоны да.
Мұнша жерді жайлаған,
Баршылық еді елің де.
Бүгін өсіп-жетілдік,
Сол тұстағы кезіме.

Үш әулием ұрпағың,
Отырғызды төріне.
Сәнді қала орнаған,
Тоған қазған жеріңде.
Талдықорған атанған,
Бүгінгі менің бас қалам,
Бақыт төккен еліме.
Бол риза бабалар,
Біз көрсеткен пейілге!
Ие болар ұрпағың,
Шығармай шашау жеріңе!

Әбіжан ОМАРҚҰЛОВ.

✦ *Жаңа кітап-альбом*

Кітапханашы Толқын

Кітап – біздің рухани құндылығымыз, теңдессіз байлығымыз. Өткен замандардың тұңғиық тереңінен сыр шертетін тарихты да, әдебиетті де кітапханадан табамыз. Кітапхана – оқырманмен кітап арасындағы алтын көпір. Ал кітап пен кітапхананың тіршілігіне жан беретін, ұлттық құндылықтар мен оқырмандар арасын жалғастырушы - кітапханашылар.

Жұртшылықтың іздегенін тауып, қолынан келгенше көмегін аямайтын, дүйім оқырманның кітап жайлы бағыт-бағдар алуына тынбай қызмет атқарып жүрген парасатты жандар қаншама?!

Солардың бірі аудандық кітапханада сегіз жылдан бері жұмыс істеп жүрген Толқын Дініяқызы Бойтанова. Жетісу ауылының тумасы, аудан орталығындағы Ш.Уәлиханов атындағы орта мектеп-гимназиясының түлегі. Мектеп бітіргеннен кейін Талдықорған қаласындағы І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университетінде ағылшын тілі пәнінің мұғалімі мамандығы бойынша білім алған. 2006-2012 жылдары кітапханашы болып істесе, соңғы екі жылда кітап қорын толықтыру және өңдеу бөлімінің меңгерушісі болып қызметін жалғастыруда.

Аудандық кітапхана қорына келіп түскен әрбір кітапты назардан тыс қалдырмай, оқырмандарға таныстыру – осы салада қызмет атқарып жүрген қызметкерлер үшін жауапты жұмыс.

Толқын Дініяқызының қолындағы бұл кітап үстіміздегі жылы облыс әкімінің қолдауымен «Таймас» баспасынан жарық көрген «Жерұйық мекен» атты кітап-альбомы. Кітапта Алматы облысының мәдениет пен өнер саласында тынбай еңбек еткен мәдениет қызметкерлері туралы баяндалған. Айта кететіні, кітап-альбомға ауданымыздың Құрметті азаматы, Қазақстан Республикасының Мәдениет Қайраткері, жазушылар одағының мүшесі Сәбит Биболов пен белгілі сатирик Қыдыр Байдүйсеновтың суреттері де орын алған.

М. САНДУҒАШ.

СУРЕТТЕ: аудандық кітапхана қорын толықтыру және өңдеу бөлімінің меңгерушісі Толқын Бойтанова жаңа кітапты оқырмандармен таныстыруда.

✦ *Білгеннің артықшылығы жоқ*

Қазақта тұңғыш...

- "Қасым ханның қасқа жолы атты заң негізін жасаған Қасым хан (1445-1520ж.)

- тарихшы, жазушы, ғалым Мырза Мұхаммед Хайдар Дулати (1499-1551ж.)

- орыс-қазақ арасындағы елші (1594ж. Тәуке хан тұсында) Құлмұхамбет, қаһарман батыр шапырашты Қарасай (1590-1670ж.)

ҮШ АҚИҚАТ

1. Қымбат - шындық.
2. Арзан - өтірік.
3. Дауасыз - кәрілік.

ҮШ ҚУАНЫШ

1. Алғыс алу. 2. Өзіңді көптің іздеуі.
3. Ісіңнің өшпеуі.

ҮШ БИІК

1. Билік. 2. Дәулет.
3. Даналық.

✦ *Ауылдың айтқыштары*

Таспен және баспен

Қали бірде мәшинесімен келе жатса алдынан "МАЗ" кездесіп, оның дөңгелегінің астынан ұшқан тас алдыңғы әйнегіне тиіп сындырыпты. Гаражына келіп кіре берсе, шекесі жылтыр бір таз жолдасы ішіп алған, сүрініп кетіп мұның мәшинесіне басымен соғылады. Сонда Қали:

- Апыр-ай, бүгін жолым болмады. Әуелі "МАЗ" келіп таспен соқты, сосын таз келіп баспен соқты! - деген екен.

Түгел

Ферма бастығы Шүйішев Алпысбай деген кісі шаруашылық аралап, кешке үйіне келсе, әйелі Болған:

- Осы үйдің әйелі де, еркегі де өзім! Бәрі менің мойнымда! - деп ашуланса керек.

Сонда Алпысбай:

- Е-е, бұл үйдің адамдары - әйелі де, еркегі де түгел екен. Мен кете берейін, - депті.

Сонда әйелі мырс етіп күліп, қабағы жазылып қоя беріпті.

Деген екен...

Күйеуі жұмысқа кетіп бара жатып әйеліне:

- Сен менің пиджагімді тазалап қойдың ба?

- Әрине, тазаладым.

- Ал шалбарымды ше?

- Иә, тазаладым.

- Ал аяқ киімімді ше?

Әйелі:

- Не, оңда да қалта бар ма? - деген екен.

* * *

Сүрбойдақ айна алдына келіп шашын тарай бастайды. Шаш дегенде үш тал шашы ғана бар екен. Тойға барады ғой, сәндену керек. Ол тарай бергенде, бір тал шашы түсіп қалды. Ашуланып, тағы тараған екен, екіншісімен қоштасады. Айнадан бір тал шашы қалғанын көрген тақырбас:

- Мейлі, осылай үйпа-түйпа боп кете берейінші, - деген екен.

Шаттанам шалқып...

Биікке беттеп, өсумен келем күн санап,
Әлде бір сезім бермейді маза тұмшалап.
Жаһанды кезіп, келеді кеткім, қиялым,
Белдерден асып, әлемді әне, жүр шарлап.
Сырғиды уақыт, сусылдап бейне, құм-сағат,
Бұл өмір мектеп, әр күнің болар бір сабақ.
Алақан тағдыр, сипаса сені мүсіркей,
Түтеді кейде, жатқандай жабы жүн сабап.
Айдынды көлде, асыр сап ойнап ақ шабақ,
Үлбіреп күлте, ырғалса желмен гүл-сабақ.
Қаз бауыр бұлттар толқындай жүзіп көгімде,
Табиғат сұлу, жадымда жайнап түр ғажап.
Арманға беттеп, мақсатым - жетпек, күн санап,
Келемін толқып, әлде бір сезім тұмшалап.
Самалға ерке, оянған ерте таңменен,
Шаттанам шалқып, желегін желпіп тұрса бақ.

Қ. ДОСАЙ.

Тіл

Әзіл әңгіме

ТІЛ! Тілдің не нәрсе екенін білмейтін адам жоқ, бұл жалғанда... Ал, білмейтіндер болса, менің осы әңгімемді оқыған соң білетін болар деп ойлаймын... Оқымай қалғандар болса, оқығандардан сұрап алсын... Жаратушы иеміз, бізбен қоса тілді де жаратқан кезде, әу баста, тіл үшін екі бірдей қызмет атқаруды міндеттеген. Соның бірі - сөйлеу, ұғынысу болса, екіншісі, астың дәмін татып көру... Жан-жануарлар үшін, тіл қызметінің екінші түрі аса пайдалы сияқты... Телебізірден көргенім бар, шетелдік бір шегіртке, тасалау жерде бой тасалап, тығылып тұрады екен де, шаруасын шаруалап, өз бетінше ызыңдай әндетіп келе жатқан шыбын-шіркейге қарай аузындағы ұзын тілін «сумаң» еткізе лақтырып жіберсе болғаны, «обед готов!» Қарны тоқ, қайғысы жоқ... Соның бәрі, әрине, сумаң ете қалатын тілінің арқасы...

Ал енді, тілдің қосымша неше түрлі қызметтері бар екен. Мысалы, жылан үшін (Туһ, кәпірдің түрінің суығын-ай! Құдды бір, «НКВД»-да қызмет істейтіндердің түрі сияқты). Иә, сол жылан үшін тіл барлау және барлаушының рөлін атқарады. Барлаушы болғанда да қандай, нағыз - Штирлиц! Соңғы кездері, сиыр деген жануар мен мына біздің, адамдардың тілінің арасында бір ұқсастық барын байқап жүрмін... «Атап айтқанда?» - дейсіз бе? Атап айтар болсақ, былай енді... Мәселенки, автобуста келе жатырсың дейік... Автобус болған соң, оның іші адамдарға лық толы... Қарсы алдыңда, үріп ауызға салғандай бір періште тұрады... Бойжеткен! Әп-әдемі, кеудесі, бөксесі бәрі орын-орнында... Әрине, сен оған сүзіле қарайсың... Қарағаң сайын, оның оны-мұны, оғаштау қылықтарына көзің жете береді... Бір уақытта күйіс қайырған сиырдай малжаңдағанын көресің... Астапыралла! Бұл енді, бойжеткеннің «жоғары мәдениетке» қолы жетіп, нағыз шетелдік-терше сағыз шайнағаны... Осы кезде ауылдағы апаңның ала сиырының күйіс қайырғаны түседі есіңе... Бір кезде... О, тоба! Саулық қойдың қоздайын деп жатқан «мәментін» көргеніңіз бар ма? Көрсеңіз, қозы жарық дүниеге шықпастан бұрын әуелі қағанағы көрініп, үлкейе келе «бырш» ете жарылып кетуші еді ғой. Тура сол сияқты мына бойжеткеннің де аузынан бірдемесі домалана бері қарай шыға береді де, «сарт!» ете жарылып кетеді. Астапыралла, тағы да! Бойжеткен болса сүйіктей тілін сүйреңдете шығарып, үстіңгі ерніне, танауына шашырай жабысып қалған «пәлесін» жалма-жан «жалап-жұқтап», тілімен жинап алып, қайтадан аузына тығып жібереді... Дәл сол кезде, ауылдағы апаңның ала сиырының қызыл тілімен екі танауын кезек-кезек жалағаны және есіңе түседі... Көрдің бе, «Ала сиыр мен адамдардың арасында бір ұқсастық бар» дегенім де сол емес пе... Жаратқан ием, сиырға тілді танауын жалау үшін берсе, адамдар үшін тіл - сөйлесудің, ұғынысудың басты құралы ғой... Әйтпесе, бәленбай миллиард халық қалай өсіп-өнер еді...

Қазақтар тілге өте бай халық қой... Бай болғанда, бір қазақтың аузында екі немесе үш бірдей тіл салақтап жүр екен деп ойлап қалмаңыздар... Сөз қорына өте бай екенін айтамын... Бір мемлекет әйелдеріне: - «Бала тумаңдар, халқымыз жерімізге сыймай кетті!» - деп тыйым салғаны сияқты, біздің қазақ та сөз қорымыз бұдан ары көбейе бермесін деген сыңаймен: - «Күніне жүз сөйлеген адам - өледі!» - деп, «запретный» мақал да шығарған кезінде... Жоқ, әлде әйелдері көп сөйлеп бара жатқан соң шығарды ма екен сол бір мақалды? Ал енді, тілдің тәттілігін қайда қоярсың... Қойдың тілі ме, сиырдың тілі ме, асып жесең де, қуырып жесең де бәрібір... Ал жаңадан сөйлейін деп, ар жағынан «қақолы» түртіп келе жатқан, өзінше былдырлай бірдемелерді айтуға талпынған бүлдіршін баланың тілін айтсаңшы, бәрінен де... Бал ғой, шіркін, бал!... Айтпақшы, тілдің мүкістігі де болады... Баяғыда, біздің ауылда бір Жолтай деген бала болған ...Әбден ерке, шолжың болып өсті. - «Атың кім?» - деп сұрағандарға: - «Шолтай!» - деп, шолтаң еткізеді, сақаулана... Шамасы, үнемі аузынан құрт, кәмпит түспейтіндіктен болар. Сонысы өзіне жаман әдет болып кеткен болуы керек, кейін есейіп, өзіне дүкімент алған кезде де: - «Шолтай» деген-ау деймін, кейін бір көргенім бар, шағын мекемеге үлкен бастық болыпты... Секретарь келіншек, - «Шолтай Балтайыч! Шолтай Балтайыч!» - деп зыр қаға жүгіріп жүр екен соңынан... Шамасы, соңғы атадан бері қарай әкесін қоса отырып тарқатар болсақ, Әлтайдан - Балтай, Балтайдан - Шолтай, тойыс, Жолтай туса керек... Сөйтіп, Шалтай Балтайыч болған да шыққан... Қой, осымен аяқтайын, әйтпесе, осы әңгімені оқып отырған оқушым аяқ астынан: - «Балтай-шалтайды доғар, давай!» - деп ашуланып жүрер маған... **Ал ашуланбайтын ағайындарға, тіліміздің қадірлей, қастерлей білейік демекпін... Тіл болғанда да, отыз жыл отасқан әйеліңмен ұғыныстыратын, әдемі келіншектермен әзілдей жұғыныстыратын, арақтың ащы, шыбын жанның тәтті екенін айырып беретін, өз аузымыздағы сүйегі жоқ сүйреңдеген қызыл тілді ғана айтып отырғаным жоқ. Қазағымның, халқымның, Анамыздың ардақты тілін айтып отырмын...**

Қыдыр БАЙДҮЙСЕНОВ.

ЖАҢА КІТАП

«Жерұйық мекен»

мәдениет пен өнер өрендері жайлы сыр шертеді

Аудандық кітапхана қорының тағы бір кітаппен толықты. Алматы облысының мәдениеті мен өнері қамтылған «Жерұйық мекен» кітабын («Таймс» баспа үйі, Алматы, 2014 ж.) белгілі журналист, облыстық «Жетісу» газетінің мәдениет және әдебиет бөлімінің меңгерушісі Қажет Андас құрастырған. Аталмыш кітап-альбом Жетісу өңірі өнер саласының қалыптасуы мен елге есімі мәшһүр тұлғалар жайлы сыр шертеді. Бұл еңбекте облыс аумағындағы мәдениет саласы ұжымдары жайлы егжей-тегжейлі мәлімет берілген.Кітаптың беташары ҚР парламенті Мәжілісінің депутаты С. Үмбетов, Алматы облысының әкімі А. Мұсаханов, облыс әкімінің орынбасары С. Мұқанов, облыстық мәдениет, мұрағаттар және құжаттама басқармасының басшысы Р. Есдаулетовтердің алғыс сөзімен ашылған.

Патша көңілді оқырман бұл кітаптың біздің ауданға қандай қатысы бар екен деп елегізіп отырған болар. Айтайық, «Жерұйық мекенде» жерлес Сайын Мұратбеков, Кемел Тоқаев, Кемел Құсайынов, Жанат Елшібек, Несіп Жүнісбаев, Ордаш Кендірбаев, Қайрат Әлімбек, Әміре Әрін, Қараша Қараман, Назар Қалиев, Нұрқасым Телібаев секілді ақын-жазушылардың фотосуреттері беріліпті. Сондай-ақ, «Қыз өссе - елдің көркі» айдарымен қаламгер Мәкен Өсербаева, Гүләйім Түстікбайдың суреттері де жалпақ жұртқа таныстырылыпты. «Дәстүрлі Жетісу – өнжыр мектебі» тақырыбымен ақын-сазгер Пышан Жәлмеңдеұлы жайлы дерек, кинотеатр саңлағы Қ. Байсейітовтің фотосуреті орын алыпты.

Бір сөзбен айтқанда, осынау құнды еңбек жастарға отансүйгіштік тәрбие беріп, өнерге, өлкені танып білуге үйретеді. Жас буын, жалпы оқырман қауымы мәдениет пен өнер тарландарымен танысуға аса қажетті рухани дүние екені анық.

А. БАҚЫТҰЛЫ

• Мектепке жол акциясы

Биыл да аудандық білім беру бөлімінің ұйымдастыруымен аудан орталығында «Мектепке жол акциясы» ұйымдастырылды. Іс-шара барасында оқумен қамтылған мектеп жасындағы балаларды анықтап, аз қамтылған және көп балалы отбасынан шыққан, сондай-ақ, жетім және ата-анасының қамқорлығынсыз қалған мектеп оқушыларына көмек көрсетілді. Осындай акция Қарашеңгел орталау мектебінде де жалғасын тапты.

БАЛАЛАРҒА ЖАҚСЫЛЫҚ ЖАСАЙЫҚ

Қазақ атамыз айтпақшы «Жетім көрсең жебей жүр» деп жетімін жылатпаған, ынтымағы берік халықпыз. Дана халқымыз «Мұқтаж адамды қуантқаның - өміріңді ұзартқаның» деген емес пе. «Балаға мейірім сыйла!» үндеуімен өткізіліп жатқан акцияға белсенділік танытқан «Үштөбе аудандық электр торабы» мекемесінің бастығы Ырғайбек Жапарқұловқа алғысымыз шексіз. Аз қамтылған отбасынан шыққан Ғазиз Жамиля мен жартылай жетім Базарбай Аяжанға мектеп формасы мен оқу-құралдарын толық қамтамасыз еткен үшін Ырғайбек Аманбайұлына мектеп мұғалімдері мен ата-аналар ризашылық білдіруде. Осындай жомарт азаматтарымыз көп болғай.

Осындай іс-шарадан мектептің мұғалімдері де шет қалмай, бүлдіршіндерді өз қаражаттарына оқу-құралдарымен қамтамасыз етті. Бір баланың болсын тағдырына өз үлесімізді қоссақ, осынау игі шараның нәтижелі өтері анық.

Аида ЖАҚСЫЛЫҚҚЫЗЫ,
Қарашеңгел орталау мектебінің қазақ тілі мен әдебиет пәнінің мұғалім

• Шәкірт үні

ЖЕМІСТІ ЕҢБЕК - ЖЕҢІСТІ ЖОЛ

«Жастар өзінің ата- анасынан гөрі заманына көбірек ұқсайды»,- деген И.С.Конидің сөзін ескерсек, қоғам талабына сай, сол қоғамды көркейтетін, дамытатын болашақ тәрбиелеу ең маңызды нәрсе екені даусыз. Іргелі білім беру білім шаңырақтарының айқын мақсаты екендігін тілге тиек ете отыра, өзім білім алып жүрген Жылыбұлақ орта мектебі оқушыларының соңғы уақыттағы жеткен жетістіктеріне тоқталғым келеді. Мектебіміз аудан, облыс, республика көлемінде өткізіліп жатқан шаралардан тыс қалмайды. Түрлі шараларға белсенділікпен қатысып қана қоймай, жүлделі орындарға ие болып, мектеп атын шығаруда. Нақтырақ айтсақ, аудандық пән олимпиадасында қазақ тілі мен әдебиеті пәнінен 8-сынып оқушысы Зере Нұрмаханова (мұғалімі А.Күзенбаева) 1-орынға қол жеткізсе, 11- сынып оқушысы Айым Күзенбаева ағылшын тілі пәнінен 2- орынға (мұғалімі Ә.Нұрбаев) лайық деп танылды, 11- сынып оқушысы Ернар Тасболатов (мұғалімі Қ.Момбекова) 3-орынды алып, мектеп абыройын асқақтатты. Қазіргі кезде кең көлемде көңіл бөлініп жатқан мектеп оқушыларының арасындағы аудандық ғылыми - ізденіс жұмыстарының «Зерде» ғылыми жоба жарысында 2- сынып оқушысы Жансая Мырзахан (мұғалімі Ү.Жандилова) 3-орынды иеленді. Мектебіміз ауданда дәстүрге айналған әдеби оқуларға үзбей қатысып отырады. Өткен оқу жылында да осы жарыстарда биіктерден көріне алдық. Атап айтсақ, аудандық Абай мен Шәкәрім оқуларында 3- сынып оқушысы Мақатай Жанасыл (мұғалімі Б.Жикеева), Мұқағали оқуларында 9- сынып оқушысы Дастан Ақыт бас жүлдеге (мұғалімі Г.Тұрсынбекова) ие болып, киелі Қарасаз жерінен алғыс хатпен оралды. Ал, өзім болсам аудандық Оралхан Бөкей оқуларына қатысып, бас жүлдені иемденіп, мақтау қағазы мен сый-сияпатпен марапатталдым. Талдықорған қаласындағы Тіл сарайында өткен облыстық оқуда II дәрежелі диплом мен ақшалай сыйлық бұйырды. Осы ретте қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі Айсұлу Күзенбаеваға шәкірттік ризашылығымды жеткізгім келеді. Мектебіміз атқарған ісімен мақтанып, бөркін аспанға ататындай жағдайы бар. ҰБТ қорытындысы бойынша мектебіміздің үкілеген үміті Айым Күзенбаева «Алтын белгі» иегері атанды. Нағыз мақтаныш емей не дерсіз?! Жылыбұлақ орта мектебінде нәтижелі білім мен саналы тәрбие бар екенінің дәлелі. Бұл- ұстаз мерейі, ауыл абыройы. Ұстаздарымыздың арқасында алдағы уақытта та биіктерден көріне беретініміз анық.

Кеңшілік ЖАНБОЛАТ,
Жылыбұлақ орта мектебінің 11- сынып оқушысы

ЖОБА АЯСЫНДА

«Нұр Отан» партиясының «STOP-қылмыс» жобасы құқық бұзушылықтарға «нөлдік төзбеушілікті» қалыптастыру, қоғамда жемқорлыққа қарсы иммунитетті жасауға бағытталған.

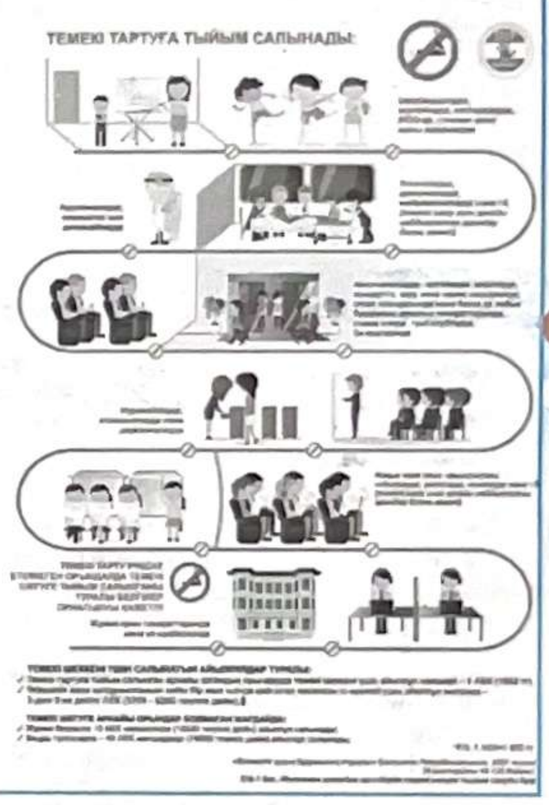
Жоба аясында жұмыс екі бағытта жүргізілуде:

1.Халықтың құқықтық мәдениеті мен сауаттылығын арттыру;

2.Қоғамдық тәртіпті қолдау жөнінде халықтың барлық топтары күштерін жұмылдыру.

2014 жылдың II жартыжылдық қорытындысы бойынша «STOP-қылмыс» жобасы негізінде «Нұр Отан» партиясының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бағдарламасын талқылау барысында 6 мыңнан астам отырыстар мен жиналыстар өткізіліп, 900-ге жуық ұсыныстар мен өзгерістер енгізілді. Сонымен қатар, темекі тартуды алдын-алуға байланысты рейдтер, «Қауіпсіз аула» акциялары өтті.

Бибігүл СҮЛЕЙМЕНОВА,
«Нұр Отан» партиясы аудандық филиалының маманы

• Человек и закон

ТРУДОВОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО

Что такое совместительство или работа по совместительству?

Совместительство - выполнение работником другой регулярно оплачиваемой работы на условиях трудового договора в свободное от основной работы время. Согласно ст. 196 Трудового кодекса РК, работник вправе заключать трудовой договор о работе по совместительству как с одним работодателем, с которым он уже состоит в трудовых отношениях (по месту основной работы), так и с несколькими работодателями. В трудовом договоре о работе по совместительству обязательно указание на то, что работа является совместительством.

Суммарная продолжительность ежедневной работы по месту основной работы и работы по совместительству не должна превышать норму продолжительности ежедневной работы, установленную ст. 82 Трудового кодекса, более чем на 4 часа (ст. 198 ТК РК). Не допускается заключение трудового договора о работе по совместительству с работниками, не достигшими восемнадцатилетнего возраста, и с работниками, занятыми на тяжелых работах, работах с вредными (особо вредными) и (или) опасными условиями труда.

Что означает совмещение должностей?

Когда работник, наряду со своей основной работой, обусловленной трудовым договором, выполняет дополнительную работу по другой должности или обязанности временно отсутствующего работника без освобождения от своей основной работы – это является совмещением должностей (расширение зоны обслуживания), производится доплата. Размеры доплаты устанавливаются работодателем по соглашению с работником.

Обязан ли работодатель обеспечить за счет собственных средств прохождение периодических медицинских осмотров?

При поступлении на работу медицинский осмотр производится за счет работника.

Лица в возрасте до восемнадцати лет принимаются на работу только после обязательного предварительного медицинского осмотра и в дальнейшем, до достижения возраста восемнадцати лет, ежегодно подлежат обязательному медицинскому осмотру. Периодические медицинские осмотры осуществляются за счет средств работодателя для работников, занятых на тяжелых работах, работах с вредными и опасными условиями труда.

Работники, занятые на работах, связанных с повышенной опасностью, машинами и механизмами должны проходить предсменное медицинское обследование.

Порядок расторжения трудового договора по инициативе работодателя

Не допускается расторжение трудового договора с работниками в возрасте от 55 лет и до достижения пенсионного возраста по основаниям, предусмотренным подпунктами 2) и 3) пункта 1 ст. 54 ТК РК без наличия положительного решения комиссии, созданной из равного числа представителей от работодателя и работников.

Порядок создания комиссии определяется коллективным договором, а в случае отсутствия – актом (приказом) работодателя, изданном по согласованию с представителями работников.

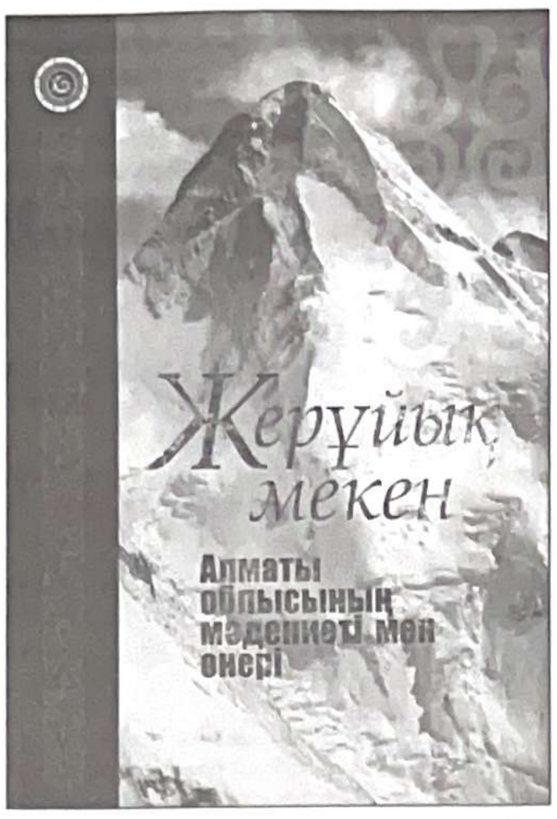
А. МУКАШЕВ,
государственный инспектор труда

Алатау
Қабанбай батыр көшесі, 32.
Тел.: 24-12-84, 24-58-87. Факс: 24-75-66.
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

ТҰСАУ КЕСЕР

Қандай ел болмасын, оның тарихи жағынан қалыптасқан тіршілік-тұрмысы, салт-дәстүрі, қоршаған ортамен біте қалыптасқан түйсік-сезімі мен ойлау жүйесіне сай төл мәдениеті болмақ. Мәдениеті мен өнеріне қарай ел өмірі мен оның рухани тұлғасы, бет-бейнесі мен беделі айқындалады. Мәдениеті ілгері дамыған кез келген елде қоғамның көп мәселесін жан-жақты зерттейтін өнертанушылары да өз алдына отау тіккелі қашан?! Соның бір дәлелі – «Жеруйық мекен» Алматы облысының мәдениеті мен өнері атты кітап-альбомда келтірілген деректер мен мәліметтерде жатыр.

Жетісу өркениеті

Жуырда Алматы облысының Жамбыл облысындағы мәдениет күндері аясында Тараз қаласында тұсауы кесіліп, оқырмандардың қызығушылығын тудырған, белгілі журналист, облыстық «Жетісу» газетінің тілшісі Қажет Андастың бұл іргелі еңбегі – Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясын арқау ет- құнды шығарма. Алматы облысы әкімі және облыстық мәдениет, мұрағаттар және құжаттама басқармасының қолдауымен жазылып, жарық көрген кітап-альбомда жер наты Жетісу өңірінің тарихи жәдігерлері мен мәдени мұралары, сонымен бірге, өнер саласының дамуына атсалысып, мәдениет саласында ұзақ жылдар талмай қызмет атқарған ұжымдардың еңбек жолынан мағлұмат береді.

Жетісу жерін ежелгі Сақ, Қаңлы, Үйсін тайпаларынан бастау алған жартылай көшпелі, жартылай отырықшы халық мекен еткені тарихтан белгілі. Осынау ұлан-ғайыр аймақтағы халықтың бүгінгі күнге дейін ел басқарған азаматтарының деректері мен Алматы облысының тарихы қамтылған еңбекте сонау ерте замандағы уақыт, бүгінгі ғылым мен техника дамыған кезеңге дейінгі тыныс-тіршілігі толығымен қамтылған. Шындығында есейе келе адамзаттың ақыл-ойы кемелденіп, туған өлкеге деген сүйіспеншілігінің артуы заңдылық. Сондықтан да аталмыш туындыда Жетісу жерінің өзіне тән қасиеті мен мәдени құндылығының қыр-сыры баяндалады.

Соның бір дәлелі Айғайқұм, Таңбалытас, Шарын шатқалы, Әулиеағаш, Қаракемер қалашығы, Алтын адам, Бесшатыр сынды күллі әлем назар аударған тарихи ескерткіштерде жатқаны анық. Сайын далаға жүргізілген экспедициялар мен археологиялық қазба жұмыстары ғалымдардың қызығушылығын арттыруда.

Жетісу топырағы ғұлама ғалымдар, адуынды батырлар мен от ауызды, орақ тілді ақындарға кенде болған жоқ. Батырларымыз елін, жерін қорғауда қайсарлық танытса, ақындарымыз елдің бірлігі мен ынтымағына ұйытқы болды. Бабалардан қалған ән мен жырдың қайнар көзі дала даналығынан туындаса керек. Айтыстың арнасын қозғасақ, Жетісу өңіріндегі дүлдүл ақындардың тізімі тізбектеліп шыға келері анық. Қабылиса жыраудан бастап Сүйінбай Аронұлы, Жамбыл Жабаев, Кенен Әзірбаев, Үмбетәлі Кәрібаев, Бақтыбай Жолбарысұлы сынды ақындарға жалғасқан айтыс өнерінен кейін де көптеген дара тұлғалар түлеп ұшты.

Бүгінгі таңда, көненің көзі, асылдың сынығы сияқты болған тарихи жәдігерлер қатпар-қатпар тарихтан сыр ағытады. Ал ата-бабамыздан қалған тәбәріктерді қолымен ұстап, көзбен көру үшін мұражайға атбасын бұрамыз. Алматы облысына қарасты 23 мұражай бар, оның әрқайсысы тарихтың әр қатпарынан ақпар береді. Қабанбай батыр атындағы тарихи-өлкетану мұражайы, Райымбек аудандық тарихи-өлкетану мұражайы, Ілияс Жансүгіров әдеби мұражайы және тағысын тағы мұражайлар қазақ тарихында есімі алтын әріптермен жазылған тұлғалардың болмысын танытады. Бұл ата-бабаларымызға, өнерге, ұлтқа құрметпен қарауымыздың бір айғағы. Яғни, Жетісудың әдебиеті мен мәдениеті облыс деңгейінде осы кітапта толығымен қамтылған. Өскелең ұрпақтың бойына ұлттық рухты сіңіру, бабамыздан қалған асыл мұрамызды, әдебиетіміз бен мәдениетімізді, салт-дәстүр мен тіліміздің дінімізді ұлықтау азаматтық міндетіміз. Асанқайғы бабамыз желмаясымен Жетісу өңіріне келгенде: «Бұл жердің қойнауы құт, жері шұрайлы, топырағы киелі» деген екен. Қазақ жерінің қаймағы бұзылмаған Жетісу өңірі ән мен жырдың, күмбірлеген күйдің, әдебиет–пен мәдениеттің ортасы екені баршаға белгілі. Бұл кітап барша жұртты өнеріне бас идірген Бердібек Соқпақбаев, Мұқан Төлебаев, Абдулла Қарсақбаев, шебер, ұста атамыз - Дәркембай Шоқпарұлы туған өлкенің бүгінгі мәдениеті жоғары, соларды мансұқ тұтатын жұрты бар екенін білдіреді. Қажет ағамыздың бұл кітабы жастарды өлкетануға, еліне, жеріне құрметпен қарауға тәрбиелейтіні анық. Елімізге келген шетел азаматтарына Жетісу өңірінің табиғаты мен тарихи мәдениетімен таныстыруына болатын энциклопедия іспеттес. Ал, осы тақырыпта ғылыми жұмыстар жазып жүрген жастарымызға бұл кітаптың берері көп. Сізге шығармашылық табыс, қаламыңыз қарымды болып, жазарыңыз көбейе берсін деген тілек білдіреміз.

Ербол АБДРАСИЛОВ.

ТЕАТР

"ІЛИЯС" ДРАМАСЫ САХНАЛАНДЫ

ІЛИЯС ЖАНСҮГІРОВ. ТУҒАН ЖЕРІН СҮЙГЕН ОТАНШЫЛ, ЖЕТІСУДЫҢ ТАУЫНДА ТУЫП, ТАСЫНДА ӨСКЕН, ӨМІРДЕН ЖАЛЫНДАП, ЖАНЫП ӨТКЕН ДҮЛДҮЛ АҚЫН ЕДІ. ЕЛГЕ «ҚҰЛАГЕР», «КҮЙШІ», «КҮЙ» ПОЭМАЛАРЫМЕН БЕЛГІЛІ ҚАЗАҚ ПЕРЗЕНТІ СТАЛИНДІК РЕПРЕССИЯНЫҢ ҚҰРЫҒЫНА ТҮСІП, ҚҰРБАНЫНА АЙНАЛЫП КЕТЕ БАРДЫ. ҚАЗАҚ ӘДЕБИЕТІНЕ ӨЛШЕУСІЗ ҮЛЕС ҚОСҚАН АҚЫН ӘДЕБИЕТТІҢ ӘРБІР ЖАНРЫНА ҚАЛАМ ТАРТТЫ.

Б. Римова атындағы облыстық драма театрында сахналанған пьеса Ілиястың дүниеге келуінен дүниеден кетуіне дейінгі тұтас ғұмырын арқау еткен. Қойылымда келі түйіп, бала босандырып алатын эпизод көрініс табады.

Ілиястың кемеліне келіп, парасаты толысқан салиқалы болмысы актердің шеберлігімен әдемі әрі нанымды сомдалған. Қойылымның басында, ортасында, шарықтау шегінде де зиялы қалпынан ажырамаған ақын өмірінің әрбір оқиғалары туралы ой толғап отырады. Бұл драма авторының да, режиссердің де сәтті таңдалған шешімдері деп білдік. Ал, Ілиястың атақты Мамания мектебінде оқыған бозбала шағын театр актері Еркебұлан Айдынбаев тиісті дәрежеде ойнап шықты. Сондай-ақ, ақын осы мектепке келгенде ғашық болатын қыздың да рөлі сондай сүйсінтерліктей жарасымды сомдалған. Ақын өмірі мен шығармашылығына ықпалы болған Молықбай күйші образы да қойылымда қылаң береді. Ілияс дүниеге келгенде оның есімін қойып, кейін анасының түсінде көргеніндей күйші тағдырын қайталайтынын ана жүрек сезген болатын. Бұл ұлттық наным-сенімнің бір айғағы ретінде қойылымда көрініс табады. Яғни, ұлттық философияның айқын дәлелі дәп осы болса керекті. Кейіннен ақын өзінің тағдырына әсер еткен Молықбай шал туралы «Күй» поэмасын жазады.

Демек, ол жай ғана сенім ғана емес, шынайы көрінісі екені анық аңғарылады. Мамания мектебінде оқып жүргенде онда атақты саңлақ әнші Майра, аты жүмлә қазақ жұртына мәшһүр болған ақын Әсет келіп, оқушылармен кездеседі. Сонда, Майра бұлбұл үнімен балаларды тамсандырса, Әсет те өз өнерінен шашу шашады. Осы кездесуде ерекше көзге түскен болашақ ақын Ілияс Майра апасының ризашылығын алып, Әсет ақынның ақ батасына бөленеді. Сөйткен Ілияс кейін осының барлығын маржан сөзбен жыр-дастан етіп қалдырады. Естіген көргенін үнемі қойын дәптеріне жазып алып отыратыны оның болашақта зиялы, парасатты адам болатынын аңғартып тұрған еді. Ілияс Жансүгіровтің әдебиет пен өнерде өшпес мұралар қалдырғаны осындай тағылымды кездесулердің әсерінен болғандығын айғақтап тұрады.

Қойылымда Ілияс Жансүгіровтің құғынға ұшырап, қудалауға іліккен кезі сондай аянышты әрі сенімді сомдалады. Кеңес Үкіметінің жандайшаптарының қатыгез, шаш ал десе бас алуға дайын тұратын әсіре бұйрықшыл тобы көрерменнің жек көру сезімін туғызды. Бұл қазақ халқының жақсы-жайсаңы мен зиялы деген жұртын жаппай қырып тастаған Кеңестік идеологияға, қала берді сол дәуірді жек көруге әкелетіні сөзсіз. Бір сөзбен айтқанда, бұл қойылым Ілияс өмірі арқылы ұлттық сананы қалыптастыруға жетелей алатын қойылым. Драманың авторы филология ғылымдарының кандидаты Мұратбек Иманғазинов, ал режиссері Назым Өтеулинова. Осы күнге дейін Ілияс туралы спектакль жоқ екенін ескерсек, «Ілияс» драмасы соның орнын толтыруға үлесін қосқанын жасырмаймыз.

Шынаргүл ОҢАШБАЙ.

БАЙҚАУ

Талдықорған қаласы І. Жансүгіров атындағы мәдениет сарайында Алматы облысы әкімінің жүлдесі үшін «Жетісу жұлдыздары - 2014» атты облыстық балалар шығармашылық байқауы өтті. Облыс орталығының іргесінде орналасқан аудандардан 70 үміткер қатысты.

БҰЛАҚ КӨРЕҢ КӨЗІҢ АШ

Айтулы шараның басқасында жүрген Алматы облыстық мәдениет, мұрағат және құжаттама басқармасының бөлім бастығы Төлеужан Нүсіпжанұлының сұхбатынан:

– «Жетісу жұлдыздары – 2014» атты балалар байқауы облыс әкімінің қолдауымен биыл 12-ші рет өткізіліп отыр. Үстіміздегі жылдың қыркүйек айында өткізілген аймақтық іріктеу турына әр аудан, қалалардан 160 үміткер қатысып, облыстық байқауға 70 үміткер жолдама алды. Байқау жас шамасына қарай екі топ бойынша өткізіледі. Кіші топ 5-9 жас аралығы, үлкен топ 10-15 жас аралықты көрсетеді. Байқаудың мақсаты - балалар шығармашылығын дамыту, музыкалық эстетикалық тәрбие беру, жас таланттарды насихаттау, республикалық үлкен сахналарға шығару біздің басты міндетіміз.

Байқауға Алматы облысына қарасты аудандардан іріктеліп келген үміткерлеріміз бақ сынасты. Әуелеткен әнші де мың бұралған биші де көрерменнің көңілінен шықты. Бәсекеге түскен бүлдіршіндер әнді айтқанда, өте ауыр әндерді тамылжытып, нақышына келтіре орындады. Ондай әндерді қазақ эстрадасында жүрген кез келген әнші орындай бермейді. Әсіресе, Талдықорған қаласынан Нұржан Әбілқасымовтың, Еңбекшіқазақ ауданынан Әсел Рақымжанның, Жамбыл ауданынан Табыс Ердостың салған әндері тыңдарманды орнынан тік тұрғызды. Талғар ауданынан келген «Балауса» би ансамблі, Талғар ауданынан «Ару» би ансамблі мен «Айзада» би тобы, тамаша өнер көрсетті. Барлық өнерпаздар өздерінің ішінде қайнап жатқан таланттарын байқатты. Қазылар алқасының мәдениет, өнер саласынан құрылғанын айтпаса да белгілі. Олардың қатарында: Республикалық, облыстық байқаулардың лауреаты, Жетісу Мемлекеттік Университетінің қоғамдық мамандықтар факультетінің деканы Серікбол Төлеутайұлы. Алматы облыстық халық шығармашылығы орталығы директорының орынбасары Айгүл Сабитова. Талдықорған қаласының «Шағала» би ансамблінің көркемдік жетекшісі Гүлмира Смағұлова. Республикалық, облыстық байқаулардың лауреаты, «Талдықорған әуендері» фольклорлық-этнографиялық ансамблінің әншісі Медет Тұзбаев болды. Бұндай байқаудың тартысты өтетіні айтпаса да белгілі.

Қазылар алқасының қорытындысымен бас жүлдені ән номинациясы бойынша Талдықорған қаласының әншісі Нұржан Әбілқасымов, би номинациясынан Талғар ауданының «Балауса» би ансамблі қанжығасына байлады. Байқауға қатысқан үміткерлердің барлығына бағалы сыйлықтар мен дипломдар тапсырылды. Елімізде осындай игі шараның өтуі - балалардың өнерінің дамуына септігін тигізері анық.

Е. БАТТАЛҰЛЫ.

● *ТІЛ ТАҒДЫРЫ - ЕЛ ТАҒДЫРЫ*

МЕМЛЕКЕТТІК ТІЛДІҢ МӘРТЕБЕСІ

Мемлекеттік тіл Тәуелсіз елдің негізгі рәміздерінің бірі. Кез - келген өркениетті елдің өзінің Туы, Елтаңбасы, Әнұраны, шекарасы болатыны секілді мемлекеттік тілі де болады. Демек, мемлекеттік тіл де — мемлекеттігіміздің негізгі атрибуттарының бірі. Біздің Ата Заңымызда «Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі — қазақ тілі» деп жазылған. Ал орыс тілін — ресми тіл және мемлекеттік тілмен бірдей қолданылады деп айтылған. Біз Конституция талаптарын мүлтіксіз орындауға міндеттіміз.

Тіл адамдардың қарым-қатынас құралы болғандықтан, ол сөйлеу әрекетінің арқауы болып табылады. Тіл ұлт пен ұлтты жақындастыратын өзгеше қатынас құралы. Адам тіл арқылы бірбірімен қатынаса алады. Қазіргі таңда, еліміз өз егемендігін алып, дербес мемлекет ретінде танылуда. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан – 2050» стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Жолдауында: «Тілге деген көзқарас, шындап келгенде елге деген көзқарас екені сусыз. Сондықтан, оған бей-жай қарамаймыз. Қазақ тілі жаппай қолданыс тіліне айналып, шын мәнінде мемлекеттік тіл мәртебесіне көтерілгенде, елімізді Қазақ мемлекеті деп атайтын боламыз»-деген болатын. Өзге тілді ұлт мектептеріне қазақ тілін негізгі пәндердің бірі ретінде қою тілді дамытуға жасалған дұрыс қадамдардың бірі деп айтуымға болады. Себебі, жоғарыда айтып кеткенімдей, өзін Қазақстанның азаматымын деп санайтын әрбір адам мемлекеттік тілді білуі шарт деп ойлаймын. Мен өзге тілді ұлт мектептеріндегі қазақ тілі мен әдебиеті мамандығы саласында білім алып жүрмін және болашақта қазақ тілін дамыту мақсатында жұмыс жасағым келетінін айтқым келеді. Тіл – адамдар арасындағы қарым-қатынастың аса маңызды құралы ғана емес, ойлаудың, дүниетанымның, рухани мәдениеті жасаудың ұлттық ұжымдық тәрбиесін жинақтаудың, сақтаудың құралы. Жас ұрпақты тәрбиелеу, оларға ғылым мен білімді үйрету тіл арқылы жүзеге асады. Мемлекеттік тілді оқыта отырып, жастардың бойына елдік сана сіңіріліп, мемлекеттік рәміз, ұлттық діл, ұлттық болмыс туралы ақпараттар толық беріледі.

Біздің қазақ халқының тілі өте бай, айтылуға орамды, көркем тіл. Тіл-адамның барлық саналы өмірінің құралы: өнер-білімді, мәдениеттілікті, қоғамның белсенді азаматы болуды ол тіл арқылы үйренеді. Тіл оның ішінде біздің ана тілі еліміздегі халықтардың барлық іс-әрекетінің, қарым-қатынасының құралы болуы тиіс, оның мәдениетін жоғары сатыға көтеру әрбіріміздің борышымыз.

Тіл туралы заңның қабылданғаны, оның баптарының жүзеге асырылуының бағдарламалары жасақталғаны, мемлекет басшысының тіл саясатында дұрыс бағыт ұстап, қолдау танытып отырғаны көпке мәлім. Аталған әрекеттердің бастауы мектептерде қазақ тілін оқып үйретуді дұрыс жолға қою болып табылатыны сөзсіз. Сол себепті, басты жауапкершілік тіл мамандары біздерге жүктеліп отыр. Ата заңының баптарында сонымен қатар «Тіл саясатының тұжырымдамасы» мен «Тіл туралы Заңда» айтылған басты мәселе мемлекеттік қазақ тілін дамыту.

Бұрынғы даналардан қалған: «Қанша тілді білсең, сонша мәдениеттісің, сонша байсың» деген сөз бар. Әрине, құптарға боларлық ой, бірақ, өзге тілді білемін деп жүргенде өз тіліміздің көз жазып қалмайық! Қазақстандықтардың бәріне жуығы көпұлтты ортада өмірге келген. Қазақстанның көпұлтты болуы – ешкімнің қолдан жасаған әрекетінің нәтижесі емес, тарихи даму жолымен солай қалыптасты. Және бұл біздің еліміздің кемшілігі емес, басқалардан артықшылығы. Өйткені, көптүрлі мәдениеттің, діннің, дәстүрдің, білімнің, т.б. арасынан шыққан жақсылықтарды бойымызға сіңіре аламыз.

Тәуелсіздіктің негізгі тірегі – ұлттың тілі, діні. Тәңірдің адам баласына жасаған сыйы да — тіл. Ол- қасиетті де қастерлі. Оның бойында өзекті жанды өзіне тартып тұратын керемет күш бар. Тілде бүкіл тіршілік тұрғандай. Тіл – ұлттың аса игілікті әрі оның өзіне тән ажырағысыз белгісі. Тілдің тағдыры – баршамыздың қолымызда.

Тілді оқып-үйренуді барынша жоғары деңгейге көтеру қажет. Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың тіл туралы талап міндеттерінде «Қазақ қазақтен қазақша сөйлессін» деген. Бұл әр қазақстандықтың қастерлі парызы. Қазақ тілінің өз мәртебесіне сай толыққанды қоғамдық қызмет атқаруы аса қанағаттанғысыз екенін, жантәнімізбен түсіне отырып, бүгінде «Тіл туралы» заңның жүзеге асу барысын талқылауда басты назарды мемлекеттік тіл тағдырына аударарымыз анық. Өйткені, қазақ тілі әлемдік мәдениеттің бөлінбес бөлшегі ретінде тек қазақ топырағында ғана мемлекеттік мәртебені талап ете алады.

Тоқсан ауыз сөздің тобықтай түйініне келер болсам, тілге деген құрмет – халыққа деген құрмет. Тіл мәртебесі – ел мерейі. Тілсіз халықтың, елдің өмір сүруі мүмкін емес. Әлем таныған ел болу үшін тіліміздің жұлдызын биіктетуіміз керек.

Сөзімнің соңын Елбасының ана тілі туралы айтқан мынадай көрікті ойымен аяқтағым келеді: «Дауға салса алмастай қиған, сезімге салса қырандай қалқыған, ойға салса қорғасындай балқыған, өмірдің кез келген орайында әрі қару, әрі қалқан болған , әрі жас отты да ойнақы Ана тілінен артық қазақ үшін бұ дүниеде қымбат не бар екен ?! Ғасырлар бойы қазақтың ұлт ретіндегі мәдени тұтастығына ең негізгі ұйтқысы болған – оның ғажайып тілі».

Дана СЕЙТХАНОВА,
Талдықорған қалалық сотының бас маманы, сот мәжілісінің хатшысы.

● *МЕРЕКЕГЕ ОРАЙ*

АЙТЫС ӨТТІ АЙТУЛЫ

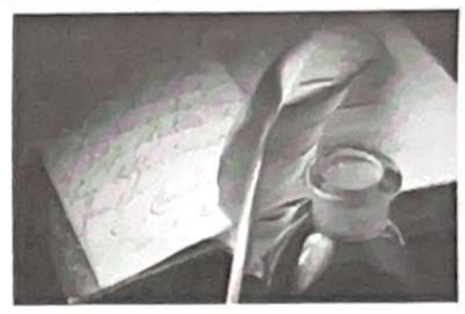
Алматы облыстық жастар саясаты орталығының ұйымдастыруымен жақында Талдықорған қаласында тұңғыш Президент күніне орай ақындар айтысы өтті. Аталған жыр додасына өңірдегі сайдың тасындай іріктеліп алынған 19 бен 27 жас аралығындағы алты жұп ақын қатысты.

Олар өздерінің ерекше шеберліктерін байқатып, Тәуелсіздікті ту етіп, ел абыройын асқақтата түсумен қатар, заман ағымына сай, бүгінгі күннің жеткен жетістіктерін тебірене жырға қосты. Байқауды ұйымдастырушылардың айтуынша, мұндағы басты мақсат – біріншіден, ұлттық салт-дәстүрмізді ұлықтап, ұлы құндылықтарды кеңінен дәріптеу болса, екіншіден, жастардың бойындағы табиғи шығармашылық дарынын шыңдау болып табылады. Жарыс соңында жүзден жүйірік, мыңнан тұлпар шыққандар анықталды. Атап айтсақ, бұл жолғы сайыс сахнасында өткір тіл мен орамды ой айта біліп, өзгелерден оқ бойы озып шыққан Өтенай ауылының тұрғыны Жанатбек Айдарәліұлы бас жүлдені еншілесе, Ескелді ауданынан Алғысбек Дәуен екінші орынға лайық деп танылды. Ал, үшінші бәйгеге Қанат Бохан есімді азамат ие болса, жарысқа қатысушы басқа да азаматтар құралақан қайтпай, тиісті сый-сияпаттарды қанжығалап қайтты.

Айдын КӘЛІМХАН.

● *ОҚЫДЫҚ. ПІКІР АЙТАМЫЗ!*

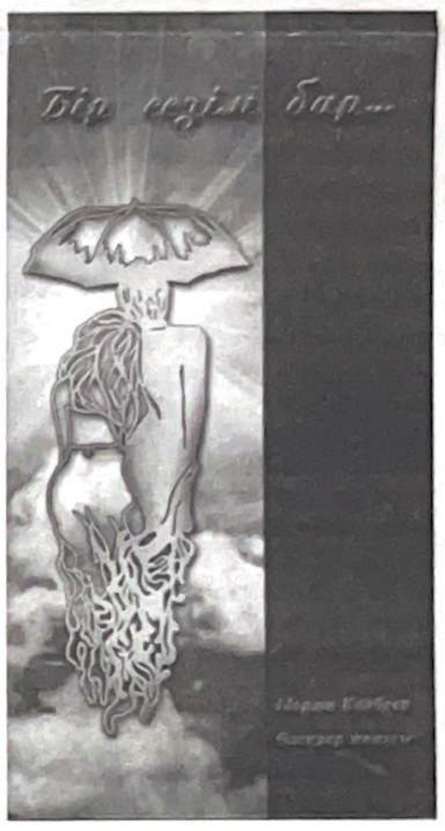
ЖАҚСЫ КІТАП - ЖАН АЗЫҚЫ

Киелі Жетісу жері нағыз тұнып тұрған әдеби ортаның ордасы десек, артық айтқандық емес. Бала күнінен кітапқұмар болып өскен қазақтың әрбір баласы үшін қай кезде болмасын әдебиеттің орны жоғары болары сөзсіз. Ақын - жазушылардың не жазып жүргендіктерін білгісі келіп, құмартып, баспадан жарық көрген кітаптарды тізбектеп, соны оқығанша асық болып жүретін оқырман саны кешегіден қарағанда шамалы аз. Дегенмен, жаңа шыққан кітаптар сұранысқа ие. Демек, әр кітаптың өзінің оқырманы бар деген сөз. Өз басым шығарма авторына жолығып, қолтаңбасын алып, тапжылмай сол кітапты тез арада оқып, ұнаған өлең жолдарын қойын дәптеріме жазып қоюды әдетке айналдырдым. Сол әдетім бойынша биылғы жылы жарық көрген кітаптарды кітап сөрелеріме жиып та үлгердім.

Шығармалар неғұрлым көңіліңнен шығып жатса, жақсы ой айтуға тырысу керек. Қалай десек те, жарқ еткен жақсы жаңалыққа өз ойыңды білдіріп қалуға асыққан жөн. Ал, жаңа шыққан кітаптарға деген ойды, пікірді білдіру меніңше, автордың, шығармашылық адамының ары қарайғы ізденісіне үлкен жол ашады.

Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі, белгілі ақын **Ерғазы МАНАПҰЛЫНЫҢ** Алматы қаласындағы «Әдебиет әлемі» баспасынан жарық көрген **«Көңілімнің қобызы»** атты жаңа жыр жинағы қолыма тиді. Өлеңде өзіндік өрнегін қалыптастырған ақынның жырларынан соны леп байқалады. Сөз қолданудағы ерекшелігі мен талғампаздығы, ізденімпаздығы жырларынан көрініп тұр. Аталған кітапты аз ғана уақыт ішінде оқып шықтым. Осыған дейін ақынның төрт кітабы жарық көрген. Өлең жазудағы ешкімге ұқсамайтын өзіндік стилі арқылы ақын оқырманның жүрегін жаулап алды. Өмір құбылыстарының сан алуан сырларын жырына арқау еткен ақын шығармалары сезім мен толғанысқа толы. Жырларынан туған еліне, жеріне, ұстаздарына, достарына деген шынайы көңілін де қара өлеңмен әсем суреттеген. Тазалық пен іңкәрліктің падишасы махаббат тақырыбын арқау еткен жырлары сезім айдынында жетелейді. Жинақтағы: «Жар басы» өлеңінде: "Қалбаң-құлбаң жағалаймыз жар басын, Көңілдердің көкке ұшырып қарғасын. Тарих атты тар соқпақпен тасырлап, Өмір сүйреп бара жатыр арбасын, - дейді ақын ағамыз.

Гүлбақыт ҚАСЕНОВАНЫҢ қолтаңбасын жазғызып, **«Алуа»** атты кітабын алдым. Әпкеміздің поэзиясынан әйел затына тән бір сыпайылық, нәзіктік, әдемілдік көрініп тұрады. Соның барлығы ұштасып, ақынның образын ашып тұрғандай. Тіпті, сабырлы мінезі барша қазақ қыздарына үлгі боларлықтай. "Жинақтың «Алуа» деп аталуы да текке емес екен ғой", деген ой түйдім автор мен өленді салыстыра отырып. Туған жер, ата-дәстүр, ана тілі, әкешеше, ананың бақытына айналған бала тақырыбындағы толғаулары оқырманның жүрегіне ізгі жол табады. «Қазағымның дәстүрі» деген өлеңі өзіме ұнады. Ол жерде: "Салт-дәстүр мұра болып сақталған, Үміт сөнбей, артқан сенім ақталған. Наурыз тоймен менің елім қауышып, Ағайынға тілек, сырын ақтарған», дейді ақын.

Келесі бір кітапта: «Осы өлеңдер жинағы балаларымның анасы, өмірдегі сыңарым, сүйікті жарым Көлбаева Сәуле Сейткерімқызына арналады...», делінген. Ол «Офсет» баспаханасынан шыққан Талдықорған қаласы әкімінің аппарат басшысы **Мәрлен КӨЛБАЕВТЫҢ «Бір сезім бар...»** атты кітабы. Жинақ «Бір сезім бар...», «Сезім сеңгірі» атты екі бөлімнен тұрады. Өзі мемлекеттік қызметте жүрсе де, әдеби әлемнен жырақтаған емес. Соның арқасында ел оқитын кітапты өмірге алып келді. Кітапты ашып, оқи қалсаңыз мөлдір де тәтті сезіммен өрілген өлеңдер мен мұңдалап тұр. Әрқайсысының өзіндік бір астары бар. Жинақтағы «Бір сезім бар» өлеңінің мына бір шумағы жүрек тербетеді: «Бір сезім бар өзіңді әнге қосқан, Бір сезім бар сағынып алдан тосқан. Бір сезім бар ғасырлар көруенінде, Өшпестей боп қалатын мәңгі дастан». Осы арқылы ақын жан жарына деген ізгі іңкәрлікті таныта отырып, әйел-анаға деген қастерлі құрмет сезімін оята білген. Ер азаматтың асқақ парасаттылығы осы жырларынан байқалады.

«Жерұйық мекен» атты «Таймас» баспасынан шыққан кітапты қолына ұстаған әрбір жетісулықтың патриоттық сезімі еріксіз оянады десем артық емес. Кітапты құрастырған белгілі журналист, облыстық "Жетісу" газетінің тілшісі **Қажет АНДАС.** Осы саланы жіліктеп жазып жүрген қаламгер облысымыздың мәдениет саласының тыныстіршілігін мейлінше зерделеп, танымдық энциклопедиялық тұрғыдан келген. Жетісу өңіріндегі өнер саласының қалыптасуы мен ондағы елге есімі танымал тұлғалар жайлы, өңір мәдениетінің өзгеше тұрпатын зерделеп, бүгінгі таңдағы облыс аумағындағы мәдениет саласының құрамына кіретін ұжымдардың өткені мен бүгінгі жағдайын толық жинақтаған. Бұған дейін мұндай мәдениет саласы туралы басылым болғанын ескерсек, жинақ жерұйық өлкеміздің мәдениетінің айнасы деуге болады. Бұл еңбек кейінгі жастарға патриоттық тәрбие беретін құнды кітаптардың бірі болады деген сенімдеміз.

Жақсы дүниені көргенде ішің жылып, қанаттанып қалатынымыз рас. Ақындарымыздың мөлдір бұлақтай таза, сезімге толы жырлары өлеңге ғашық жүрегімді тағы бір толқытса, өлкетанудағы өзгешелігімен ерекшеленген Жетісу жерінің жинағы кешегімізді ұмытпауға таптырмас құрал болды. Өлеңдері өміріне жалау болған ақындарымызға шығармашылық шарықтау тілеймін!

Еңлік САҒЫНДЫҚОВА.

ФАКТЫ, СОБЫТИЯ, ХРОНИКА

МАССОВЫЙ СПОРТ

Поощрили юных спортсменов

Важность развития массового спорта в своих ежегодных Посланиях народу Казахстана постоянно подчеркивает Лидер нации Н.А.Назарбаев. Накануне главного праздника страны акиматом областного центра была проведена церемония награждения талдыкорганских ребятишек и педагогов, добившихся отличных результатов в спортивных соревнованиях по итогам прошлого учебного года.

Мурат ТУГАНБАЕВ

Мероприятие открыл аким Талдыкоргана Ермек Алпысов. Он отметил, что руководство города уделяет пристальное внимание развитию физкультуры и спорта. За последние годы открылось множество спортивных объектов, переоборудованы спортплощадки при школах, возведен новый стадион для занятий индоор-хоккеем. Сердечно поздравив присутствующих с наступающими праздниками, аким обратился к молодежи со словами: «Ничуть не сомневаюсь в том, что в этом зале сидят будущие чемпионы мира, Азиатских, Олимпийских игр. Вы – наше будущее, уверен в том, что совсем скоро именно вы прославите наш Казахстан! А мы со своей стороны приложим все усилия для дальнейшего развития физкультуры и спорта в Талдыкоргане».

По итогам спортивного года были награждены почетными грамотами и благодарственными письмами ряд руководителей школ, учителей физической культуры, тренеров дворовых футбольных команд и спортклубов. К радости ребятишек, Ермек Амантаевич вручил спортивный инвентарь: мячи, шахматы и многое другое дворовым клубам. Отдельной церемонии награждения удостоились ребята из детского дома «Камкор», достойно выступившие в нынешнем году в Южной Корее на Специальных Олимпийских играх. Каждого юного спортсмена ожидал комплект новеньких лыж.

В ответном слове ребятишки и представители учебных заведений поблагодарили акимат города за заботу и внимание.

СЛОВО О ВЕТЕРАНЕ

Жить любимым делом

Жамиш Зейнешевой, сотруднице надзорного органа, посвятившей свою жизнь любимой профессии, исполнилось 90 лет.

Жамиш Зейнешева родилась 14 декабря 1924 года в селе Жамши Коунрадского района Карагандинской области. Ее родители умерли, когда Жамиш была еще совсем маленькой. После их смерти она воспитывалась в семье старшего брата, который был одним из интеллигентов того времени. В 1932 году семья брата Жамиш переехала в город Балхаш, после этого дружная семья проживала в разных городах Казахской ССР.

В 1933 году Жамиш пошла в начальную казахскую школу города Семипалатинска. В 1940 году в Петропавловске закончила восемь классов средней школы. В 1941 году, когда брат ушел на фронт, Жамиш пришлось вернуться на родину в г.Балхаш. В январе 1942 года она устроилась на работу в геологоразведочное бюро Коунрадского рудника, где за активное участие в комсомольской работе ее избрали членом бюро рудничного комитета комсомола. За период работы на Коунрадском руднике Жамиш регулярно награждали почетными грамотами и ценными подарками от дирекции рудника. А в 1946 году ее наградили медалью «За доблестный труд в Великой Отечественной Войне 1941-1945 гг».

Спустя два года Жамиш поступила в двухгодичную Алма-Атинскую юридическую школу Министерства юстиции Казахской ССР, которую закончила в 1950 году. В августе этого же года приказом Талды-Курганского облпрокурора была назначена народным следователем Дзержинского пограничного района Талды-Курганской области, где проработала пять лет. В 1954 году приказом Генерального прокурора КазССР Жамиш была признана лучшим следователем Талды-Курганской облпрокуратуры. В 1955 году в связи с присоединением Дзержинского района к Андреевскому Талды-Курганской области ее перевели следователем в Андреевскую межрайонную прокуратуру.

В 1957 году приказом прокурора республики Жамиш направили в город Харьков на Всесоюзные пятимесячные курсы усовершенствования следователей и в июне 1958 года перевели следователем Аксуского района. В 1960 году за хорошую работу приказом Генерального Прокурора СССР Р. Руденко ее наградили именными ручными часами.

С 1963 года Жамиш работала помощником районного прокурора и в этом же году поступила заочно на юридический факультет Казахского Государственного университета по специальности юрист, который закончила в 1969 году. В 1967 году приказом Генпрокурора КазССР Жамиш была назначена прокурором Аксуского района. В этот же год Указом Президиума Верховного Совета КазССР ее наградили Грамотой Верховного Совета Казахской ССР. В июне 1973 года ее перевели на должность прокурора Капальского района, где она проработала по август 1982 года и была освобождена от должности прокурора в связи с уходом на персональную пенсию республиканского значения.

В мае 1982 года Указом Президиума Верховного Совета КазССР Жамиш было присвоено почетное звание «Заслуженный юрист Казахской ССР». За период ее продолжительной безупречной работы следователем и в должности прокурора неоднократно была награждена медалями, а также ежегодно поощрялась Генпрокурором Казахской ССР и прокурором области ценными подарками.

О ее скромном труде и проделанной предупредительной работе по нарушению законности периодически публиковались статьи в печатных изданиях. В 1982 году к юбилейной дате 60 лет Прокуратуры Союза ССР издана Почетная книга «Советская прокуратура», в которой о ее трудовой деятельности написано в статье под названием «Главное – предупредить».

Габит МИРАЗОВ,
прокурор Алматинской области.

КУЛЬТУРНОЕ НАСЛЕДИЕ

Книга о земле обетованной

Фото Руслана КАДЫРОВА.

Казахский народ, наравне с мировой цивилизацией ставший свидетелем всех общечеловеческих эпох, сформировавший свою собственную и своеобразную культуру, и сегодня развивается в ногу со временем.

Хасан ЕСПАНОВ

Необъятная степь великих кочевников, простирающаяся на огромной территории мирового пространства, во все времена была цитаделью богатой культуры и цивилизации. Проведенные на этих бескрайних просторах историко-археологические раскопки позволяют нам узнать о секретах созидательного труда наших предков, соприкоснуться с нашими истоками, со страницами истории. Примечательно, что наряду с развитием науки и техники, с каждым разом укрепляется любовь и бережное отношение людей к этому наследию.

Безусловно, нельзя рассматривать историю казахской степи, разделяя ее. Тем не менее, особое место в сокровищнице исторического наследия занимает край Жетысу. Поэтому оно требует более глубокого и осмысленного изучения. В первую очередь, наш край богат историческими ценностями. Ярким примером мастерства человеческого являются красивейшие здания и строения нашей земли, великолепные дворцы, памятники искусства, удивительные писания и многое другое. Все они и по сей день не растратили своего богатства, величия и первозданности.

Они ничем не уступают мировому наследию. К примеру, несравненным достоянием служит национальный природный парк «Алтын Емел», который по праву принято считать музеем под открытым небом. Неподдельный и большой интерес вызывают древние городища Қойлық, Талхиз, Қаракемер, места «Таңбалы тас», «Бесшатыр», Поющий бархан и Аулие агаш, Тамшыбулақ и Шарынский каньон.

Эти и многие другие исторически важные сведения о культуре, духовных ценностях неповторимого края семи рек представлены в новой книге «Жерұйық мекені» известного журналиста, редактора отдела культуры и литературы областной газеты «Жетысу» Кажета Андаса. Новое издание содержит материалы о становлении и развитии культурного наследия казахских предков, в нем представлены имена знаменитых личностей, золотыми буквами вписанные в историю казахского народа. Кроме того, в ней можно найти необходимые публикации о музеях, мемориальных памятниках истории, театрах, библиотеках, а также современных очагах культуры Жетысу.

Красочно оформленная иллюстрированная книга выпущена в апреле уходящего года, а ее официальная презентация состоялась на днях в городе Таразе, во время прохождения дней культуры нашего региона в Жамбылской области. Она была издана при поддержке депутата Мажилиса Парламента РК Серика Умбетова и бывшего акима области Ансара Мусаханова. За короткий период она нашла свой круг читателей, а также была оценена на самом высоком уровне Главой государства Нурсултаном Назарбаевым и занесена в книжный фонд Президентской библиотеки.

По словам автора Кажета Андаса, при написании книги он руководствовался целью изучить состояние культурного наследия нашей области, характеризующегося многовековыми традициями, памятниками истории и культуры. На сегодня по программе «Культурное наследие» создана разветвленная сеть государственных музеев исторического и этногеографического профилей, мемориалов, посвященных памятным событиям истории Казахстана. Поэтому главная задача современности заключается в пропаганде среди населения, и в особенности молодого поколения, всех историко-культурных фактов казахского народа.

Жетісу
WWW.zhetysu-smi.kz
e-mail: Jetisu2002@mail.ru

БІЗДІҢ ЕЛДІҢ ЖІГІТТЕРІ

№141
15
20. 12. 2014 ж.

МЕНІҢ ЗАМАНДАСТАРЫМ

Жақсылар жолы жаңылдырмайды

Бүгінгі әңгіме желісіне арқау болып отырған кейіпкер қоғамның қазандай қайнаған тірлігінің ортасында жүрген азамат. Қызметімен, қызықты өмірімен, адами қасиеттерімен есімі елдің аузындағы адамның жақсы істерін өзгелерге айтып, жеткізу қиынның қиыны екенін сезінемін. Міне, бүгін сондай күйдемін. Өзім жақсы көретін, құрметтеп, қадірлейтін адамдар жайлы ой-орманымды аралағанда осындай күй кешемін.

Сайлаубек БАЙДҮЙСЕНҰЛЫ
"Жетісу"

Омархан бауырым жайлы ойымдағы сәуле-сезімдерімді көпке ұсыну көңілімде жүретін. Соның сәті түскен сияқты. Себебі, Омархан Нұртайұлы Өксікбаев – 60 жасқа толды. Алпыс деген асқаралы биіктің шыңына көтерілгенде киелі қасиетін өріп, өмір жолын өрнектеп, не болмаса өсиет етіп айтатын кездің келгені осы болар деп ойындегенмін. Дей тұра «өмір шіркінің өткіншілігін осындайда ғана танып-білуге ұмтыламыз-ау» деген ойдың көлденеңдейтіні бар.

Ажарынан адалдық төгіліп тұратын азаматты қай уақыттан бері білетін едік. Әрине, мұндай сұрақтан соң жылдар жылжып, оқиғалар ойыңа орала береді.

Әңгіме басы балалықтан басталғандықтан адамның тәтті шағы – еске оралады. Балқаш бойы, кәрі Іленің жағасы, ата-бабасының құтты қонысы ескі Көктал деп аталатын жерде дүние есігін ашты. Жазира жалпақ даланың ауасын жұтып, топырағына аунап, суын ішіп, өсті.

Мұны айтып отырғаным, осыдан бірнеше жыл бұрынғы оқиға ойыма түсті. Кішкене ғана ауылда тұратын туған әкесі, Омарханның өзі "ағa" деп кеткен Нұртай ақсақалдың үйінде кездескенім бар. Әңгімеден әңгіме қозғалып, сөздің басы бала жайлы болған соң Омархан Нұртайұлы:

– Сонау жылдарда «Литературная газета» деген үлкен басылымның тілшісі Лев Балян деген жазушының ағa мен немере арасындағы әңгімесін оқыдым, – деп сөзге араласты. Алдымен күліп алды да:

– Немересі атасына қарап, «Ата, қашан өлесіз» деп сұрақ қойыпты. Қыс қойылған «суық» сұрақтан сасыңқырап қалғанымен, сәбидің кіршіксіз көңілін көріп, белгісіз дүниені білгісі келіп отырғанын сезген-ау. Кідіріп қалса да немересін ойлауға жетелеуді мақсат санап «қошақаным-ау, сен қашан өлсең, сол күні мен де өлемін» деп жауап беріпті. Немере емес, оқыс айтылған ойды естіген адам ойланбай қоймайтыны сөзсіз. Кеше ғана өмір есігін ашқан еркесіне өлім тілегендей болған қарттың сөзі таңғалдырлық еді. Ал, шындығына жүгініп көрейік, – деді де әңгіме желісін қайта жалғады.

– Байқап қарасақ, олай болуы мүмкін екен. «Адам өлген күні өлмейді, ұмытылған күні өледі». Немерем-ау, сен жақсы болсаң, ұзақ жасасаң менің есімім өлмейді. Сіз де, мен де біреудің немерелеріміз. Олардың аты біз тұрғанда өлмейді. Өксікбай атамның сұлу әңгімелерін әлі ұмытқан жоқпын. Қыздарқұл әжемнің сары самауырынынан шай ішіп отыратын кездерім көз алдымда. Кеше ғана өмірден өткен әрі әкем, әрі аға деп кеткен Нұртай Өксікбайұлының, анам Зылипа Болысбайқызының есімін еске алған сайын ол кісілер жүрегімде жүргендей сезінетінім бар.

Әуелгі жұмысын жай, қарапайым жұмысшыдан бастаған әкем Нұртай Өксікбайұлы қоғамдық-саяси ұйымдарды, шаруашылықтарды басқарды. Еңбегіне қарай илгерілеп өсті. Адал еңбектен таймай еліне қызмет етті. Аудандық партия комитетінің хатшысы қызметін атқарып жүріп зейнеткерлікке шықты. Күрделі жолдан өту бір адамға оңай жүк емес. Драматург Қалтай Мұхаметжанов ағамыз «Біз де періште емеспіз» деп кеткендей періште болу қиын, әрине. Дегенмен адамға тазалық қажет. Адалдыққа талпыныс арлы адамның ісі. Бұл қасиет адам бойына бала кезінен қалыптасса, ол өмірлік болып қалатыны бар. Міне, әкемнің біздерге, балаларына қалдырып кеткен қасиеті осы.

Бір қарағанда ата мен немере арасындағы әңгіменің желісі қорқынышты ұғымнан басталып тосын көрінсе де, мәнінің мағыналы екені талассыз, – деп әңгімесін аяқтаған еді.

Кейіннен бір ауылдың азаматы ретінде Мемлекеттік қаржы- бақылау комитетінің төрағасы Омархан Өксікбаевпен кездесуге тура келді. Әрине, қайда жүрсе де, қандай қызметтер атқарса да көз алдымызда, теледидардан болсын, баспа беттерінен болсын сөйлеген сөздерін көңілге тоқып жүру әдетке айналған. Өйткені, ол Балқаштың байтағында тәрбиеленіп, білім-тәлім алып, республикалық деңгейде қызмет арқалап жүрген жерлесіміз. Кішіпейіл қалпын бұзған емес. Соған қарамастан, мүмкін қандағы қасиет болар, айтатын жерде ойындағысынан тартынбайтыны бар. Қажетті тұста пікірін дәлелдеу үшін қарсы тұратын кездері жиі ұшырасатынын байқаймыз. Ондайда бетің бар, жүзің бар демейді. Ойын ашық ортаға салады. Әрине, тура айтудың қатты да, тәтті де жағын ескермеу естілікке жатпайды. Оны жақсы біледі. Қайтеді?! Туа біткен мінез солай. Мұндай қасиет те адамға таңдап қонатын сияқты. Омарханның түсінігінде ақиқаттан артық ештеңе жоқ. Өзі айтқандай «өтіріктің балын жегенше, шындықтың ащы дәмін татқан» дұрыс. Өмірдегі басты ұстанымы еді.

Біз білетін Омархан Нұртайұлы осы жолдан адасқан емес. Атадан, әкеден қалған тәрбиенің төресі – адалдық. Қуаныш – сезім де, өмірге сенім де, мұң мен наз да, ащы сын да өн бойынан өткенде оның адалдыққа сүйінетіні содан. «Кім болсам екен» деген сұрақ мектеп қабырғасынан мазалайтын. Жастардың жарасымды ойлары жарысып, әр түрлі мамандықты алдына көлденең тартатын. Ол кезде оқуға түсу оңай шаруа емес. Сондықтан Омархан жаңа жол іздеді. Алдымен қаражат қажет екенін ойдан шығарған жоқ. Осыны мақсат етіп алған ол аудандағы ондатр өсіретін шаруашылыққа жұмысқа орналасты. Бұл оның алғашқы еңбек жолы еді. Мұнан соң студенттік шақ. Үйлену, үй болу. Жан-жары Раиса екеуі қиындықты да, қыспақты да көрді. Әркімнің еңбек жолын бастаған алғашқы ұжымы өзіне ыстық. Алматы облысының қаржы бөлімі ол үшін осындай еді.

Алматыдағы төрт жылдай еңбек қаржы мәселесінің қаншалықты қиын екенін көрсетті. Өзіне салса бірдене үйреніп, тәжірибе жинақтағандай көрінді. Бірақ экономикада майдашүйде деген болмайды. Сағат сайын үйренуге, күн сайын ізденуге тура келді. Бұл жауапкершілік Алматы облыстық егістік жерді суландыру басқармасының жоспарлау-экономикалық бөлімінде қатардағы экономистік қызметке барғанда сезінді.

Мұнан соң осы басқармаға қарасты Балқаш ауданында жаңа ашылған «Тыңның 25 жылдығы» атындағы кеңшарға бас экономист болып барды. Жаңа шаруашылықтағы адамдарға еңбекақы төлеу, өндірістік-техникалық жоспарларын жасау сияқты жұмысына кірісті де кетті. Шаруаның басы есептен басталмаса тарыдай шашырап кетері анық. Шаруаның экономикалық шамасын шашау шығармай екшеп, саралау қатал сынақтан да қиын. Оның сыртында бас маман ретінде жаңа кеңшардың өзге де шаруасы жетіп артылады.

Қайсар мінезді азамат адалдығымен, алғырлығымен алға жылжи берді. Сөйтіп, Қаржы министрлігінің Бас тексеру-бақылау басқармасына аға тергеуші-ревизор болып орналасты. Жұмыстағы қызметін адал орындаған іскер маман еңбекте ширай түсті. Бақылау-тексеру басқармасы (КРУ) бастығының орынбасары дәрежесіне дейін өсті. Сол кезеңде еліміз жаңа жүйеге көшті. Тәуелсіз Қазақстан бұрынғы КРУ-дің негізінде мемлекеттік қаржылық-бақылау комитетін құрды.

Бұл – 1996 жыл болатын. Осылай Омархан Нұртайұлының қызметтегі саяси бағыты басталды. Ол қызмет істейтін есеп комитетінде 23 қызметкер бар еді. Бір ғажабы, осы орынға таңдалған азаматтар бес жылға ғана қызмет ететін. Бұл Ата Заңмен айқындалған. Осыған дейін есеп комитеті мекемелердің қаржылық жағдайын тек өздері берген ақпарат арқылы біліп отыратын. Міне, осы жайдың қаржыны бақылауда жеткіліксіз екенін дәлелдеуге тура келеді.

– «Біз сараптамалық қызметпен көп нәрсенің байыбына барып, бетін аша алмаймыз», – деген ойын Омархан осы тұста ашып айтқан еді. Бақылаушы органдардың бірлескен, топтаса жұмыс істеуі, бірлесе қимыл етудің нәтижесінде комитеттің жұмысы басқаша көрініс тапты.

Қайда кімді тексерсе де, оның ойынан кетпейтін бір ұстаным – ол мемлекет мүддесін қорғаушы екендігі. Қаржылық шығын қажетті іске жаратылуы тиіс деген мақсат қашанда бірінші орында тұрды.

Кейіннен Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жөніндегі мемлекеттік комиссияда, Қауіпсіздік кеңесте жүргенде Оралбай Әбдікәрімов ағасының тәлім-тәрбиесін, көмегін көрді. Қауіпсіздік кеңестегі хатшының екі орынбасарының бірі болды. Экономист, қаржыгер ретінде еліміздің экономикалық қауіпсіздігі саласын басқарды. Кейін ол арнайы бөлімге айналды. Омархан сол бөлімге кураторлық жасады. Еліміздің экономикалық саласындағы проблемаларды қарастыруда кең ауқымды жұмыстар осы тұста жасалды.

Аталмыш қызметте жүргенде Президент әкімшілігінің жанынан Бас бақылау инспекциясы құрылды. Елбасының өзі шақырып:

– Қаржы саласының қыр-сырын жетік білесің. Осы инспекцияны басқарасың, – деген. – Бұл бұрын-соңды болмаған басқарма, – деп өзі бағдарбағыт берген. Сөйтіп, ең әуелі Елбасы тапсырмаларының орындалуын қадағалау жұмысы басталды.

Омархан Нұртайұлы Қауіпсіздік кеңесінде жүргенде көтерген бір мәселе, бүкіл тексеру жүйесін шоғырландыруды қайта қолға алып, қозғау салды.

Кейін Елбасының қабылдауында қайта болды. Мемлекет басшысы оған Қауіпсіздік кеңесінің хатшысы қызметін жүктеді. Әрине, жүрексіну болды. Сенімін білдірген соң шегінуге жол жоқ. Осы қызметте бір жыл еңбек етті. Аз уақыт болса да мемлекеттік мәні үлкен істер атқарылды. Маңызды шешімдер қабылданды. Әскери доктринамызды, сыртқы істер доктринамызды, экологиялық, экономикалық қауіпсіздік стратегиямызды және басқа да өмірімізге қажетті маңызды концептуалды мәселелер қамтылып, пайдалы шараларға қадам жасалды. Осы істердің басы қасында Омархан Нұртайұлы Өксікбаев жүрді.

Бүгінгі күннің де міндеті жеңіл емес. Омархан Нұртайұлы – Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты. Халықтың қамы, заң шығару мен заң талаптарының нақты жұмыс істеуі, елмүддесінің орынды шешімін табуы сияқты депутаттық жұмыспен айналысып, халықтың аманатын арқалау оңай шаруа емес. Елінің сенімін ақтап, ар мен намысын қатар ұстап, әділеттілікпен еңбек етуде. Әрине, елі мақтаныш ететін азамат болып қалу – екінің бірінің қолынан келе бермейді. Ондай қошеметке ие болу – марапаттың биігі. Осы жолда талай қиындықтардың кездесері анық. Бүгін алпысты аттап отырған Омархан Нұртайұлы Президентімізбен бірге тәуелсіздіктің туын жоғары көтеріп, елінің ертеңі үшін аянбай еңбек етіп келе жатыр. Халық қалаулысының жұлдызы жоғарыдан жана берсін дейміз. "Жақсылардың жолын қуған жаңылмайды" деген осы.

ЖАҢА КІТАП

«ЖЕРҰЙЫҚ МЕКЕН» Президент кітапханасына қойылды

Қуаныш ТҰНҒАТАР
"Жетісу"

Әлемдегі ең алып құрлықтың алтын кіндігі ежелден қазақ елінің атақонысы саналады. Бұл өлкеден батыс пен шығысты жібекпен жалғаған даңғыл жол өтіп, дала рухын төрт тарапқа таратты. Мұнда зерлі қабырғадан құрылған зәулім үйлер, көк күмбезді көркем ғимараттар көшпенді елдің сәулетінен сыр шертті. Тұлпардың тұяғы талатын осынау дала төсінде теңдесі жоқ көшпенділер мәдениеті қалыптасып, текті халықтың жүрегі тек өнер деп соқты.

Жуырда Алматы облысының мәдениеті мен өнерін қамтыған «Жерұйық мекен» атты кітап-альбом жарық көрді. Жетісудың өні мен жырын, рухани уызы мен киелі өнерін арқалаған құнды мұраның авторы – қаламдас өріптесіміз әрі өнірге белгілі журналист Қажет Андас. Атап өтерлігі – жинақта жер жаннатының мәдени тынысы тұңғыш жүйеленіп, қағаз бетіне бір ізбен түсіп отыр.

Кітап-альбом Жетісудың ең көрікті жерлерін паш ететін фотолардан тұрады. Сонымен қатар, кітапта облыс басшыларынан бастап мәдениет саласында тер төккен тұлғалардың есімі суреттерімен қоса берілген. Әрбір театр мен кітапхана, әрбір музей мен филармония туралы мәлімет мәтіндері деректі фотолармен толыққан.

Кітап авторы жаңа жинағының бір данасын жуырда Жетісудың төл перзенті, Мемлекет басшысы Нұрсұлтан Әбішұлына жолдап, ыстық ықыласпен сыйға тартқан болатын. Көп ұзамай, ҚР Президенті кеңсесінің бастығы Махмұт Қасымбековтен жылы лебізге толы жауап келді. Автордың өнір өнері туралы еселі еңбегін Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев жоғары бағалап, Президент кітапханасына сақтап қойыпты.

«Құрметті Қажет Андас! – делінген хатта. – Жіберген хатыңыз бен сый ретінде жолдаған кітабыңыз Мемлекет басшысына таныстырылды. Президент сый-құрметіңіз үшін алғысын және Атамекендегі өміріңіз бен қызметіңіздің сәтті қалыптасқанына шынайы қуанышын жеткізуді тапсырды. Елбасы сізге зор денсаулық пен шығармашылық табыстар тілейді. Жіберген кітабыңыз Президент кітапханасында сақталатын болады».

– Қазақ халқының кешегісі мен бүгінін зерделеу, Жетісу жерінің айрықша белгілерін айқындау – осы еңбектің басты түйіні, – дейді кітап авторы. – Кейінгі жылдары мемлекетіміз дамыған елу елдің қатарына өтіп, еңсеміз көтеріліп, елдігіміз артты. Ал ендігі мақсат дамыған отыз елдің қатарына еніп, беделімізді бекемдеу болып отыр. Бұл – Мәңгілік Ел құрудың шығар биігі. Мәңгілік Ел болуды экономикалық өрлеу ғана емес, өнер мен мәдениеттегі жетістіктеріміз де құрайды.

Жетісу өлкесінің өнерін өрнектеген көлемді кітап «Рухани уыз» және «Мәдениет мәйегі» деп аталатын үлкен екі тарауға топтастырылған. Жинақтың бірінші бөліміне «Өнер» деген ортақ атау қойылып, Б. Римова атындағы облыстық драма театры мен Сүйінбай атындағы Алматы облыстық филармониясының құрылу тарихы сөз болады.

«Өнер – халықтың өзегін жарып шыққан уыз мәйегі. Мәдениет арқылы ұлттың мәйегі айқындалар болса, қазақ өнерінің жалпы әлемдік өркениетте өзіндік сүрлеуін салғаны, өрнегін айшықтағаны анық. Сол қаймағы бұзылмаған шырайлы өңірі Жетісу өн мен өуеннің, жыр мен терменің, мың бұралған бидің, күмбірлеген күйдің құт мекені саналады», – деп жазылған кітапта. Оқырман қауым осы бөлімде Талдықорған қаласындағы және Жаркент өңіріндегі Әбілхан Қастеевтің Көркемсурет галереяларымен кеңінен танысады. Әрі облыстық халық шығармашылығы орталығы туралы мағлұмат та аталған бөлімде ұсынылған. Сондай-ақ, облыс орталығының рухани мұраларын толықтыратын Сәкен Сейфуллин атындағы облыстық өмбебап кітапханасы, қала сәулетіне сән қосқан Ілияс Жансүгіров атындағы Мәдениет сарайы һәм Достық үйі мәдени кітаптың мәнін ашқан.

Альбом жыр сүлейі Сүйінбай мен жыр алыбы Жамбылдан басталатын Жетісу ақындарын жіпке тізеді. Әсіресе, кітап авторы жыршылық дәстүрдің бастауына Қабан жыраудың өнегелі толғауларын қояды. Бұлардан кейін Үмбетәлі Кәрібаев, Кенен Әзірбаев және Бақтыбай Жолбарысұлы сынды қара өлеңнің қаймақтары қазақтар кітаптан орын алған. Қазіргі қаламгерлер мен суырыпсалма айтыскер ақындар «Шындық – сөздің жебесі», «Біздің елдің жігіттері» атты тарауларда аталады.

Бұл бөлімде автор Жетісу дәстүрлі ән-жыр мектебінің негізін қалаушыларға, қылқалам шеберлеріне, танымал сазгерлерге, кино мен театр саңлақтарына, тележурналистер мен фототілшілерге кеңінен тоқталады. Жетісу ән мектебінің көсіби негізін қалаған Жәнібек Кәрменовті һәм осы өлкеде өнердің шамын жаққан Шалтабай Арпаұлы, Қапез Байғабылұлы, Пышан Жөлмендеұлы, Сәдіқожа Мошанұлы және Қожеке Назарұлы сияқты тарихта есімі сирек кездесетін тұлғаларды алға тартады.

– Жетісу – мәдениет пен тарихқа бай өңір. Тарихи деректерге сүйенсек, осыдан 4 мың жыл бұрын Жетісу өлкесін егін өсіріп, мал баққан, қос дөңгелекті арба жасап, алыс-жақын шетелге жортуылға шығып, құдіреттілігін әйгілеген тайпалар мекен еткен. Дәл осы өлкеде сақтар тұңғыш өздерінің мемлекетін құрды. Дәулеті мен сәулеті асқан бұл ел Жетісудың шұрайлы табиғатын пайдаланып, ірі де кемел мәдениет үлгісін қалыптастырды, – дейді кітап авторы.

Кітап Жетісудағы өнер ұжымдарының тарихын ғана емес, қазіргі тынысынан да керек дерек келтіреді. Жетісудың рухани өмірінен мәлімет беретін құнды жинақтың «Мәдени мұра» бөлімінде тарихи-өлкетану музейлері қамтылған. Тереңнен тамыр тартқан өзенді өлкенің тарихын 21 музей әңгімелейді. Альбомда әр музейдің құнды жәдігері мен қазіргі қызметі туралы толыққанды мағлұматтар айтылады. Автор альбомның екінші бөлімінде жер жаннатының сұлу табиғатын сөз етеді. Табиғаттың құйып қойған құдіретті мүсіндерін жеке-жеке айшықтайды. Оның қатарында әйгілі Хантәңірі шыңы, Тамшыбұлақ, Әулиеағаш, Айғайқұм бар. Сонымен бірге, автор тарихи ескерткіштерге тоқталып, кітапқа ерте дәуірдегі қалашықтарды енгізген.

Сиясы кеппеген жаңа жинақтың жауапкершілік жүгі салмақты. Ғасырлар қойнауынан толғатқан қазақтың төл өнері мен мәдениеті бүгінгі буынның рухани мұрасымен ұштасып жатыр. Осынау ұзын-сонар мәдениет желісін шашау шығармай, көлемді кітаптың аясына қондыру оңай соқпағаны белгілі. Кітаптың соңғы сөзінде автор: «Осы бір еңбек өскелең ұрпақтың елім деп, жерім деп соққан жүрегіне қарлығаштың қанатымен су сепкендей болса да елжандылық сезімін ұялата алса, мағаң одан артық қуаныш жоқ», – деп тамамдайды.

Жаңа кітап – біртұтас қазақ мәдениетіне қосылған елеулі рухани үлес. Тарих пен өнерді алтын арқау еткен еңбек тағдырдың тар соқпағымен Жетісу топырағына қоныс аударған түрлі ұлт өкілдерінің төл мәдениетін де байыта түсері сөзсіз. Кітап авторы мәдениет пен өнердің тілі ортақ деген түйінге келіп, Елбасы ұсынған «Мәңгілік Ел» идеясын болашаққа бағдаршам етеді. Бір сөзбен айтқанда, автор «өлкеміздің мәдениеті мен өнерін бағамдап, өскелең ұрпақтың қолына ұстатсам деген ізгі мақсатпен осы еңбекті қолға алған».